

BRÄNNPUNKTEN

Att tiden inte står stilla

och att utvecklingen är en hård pådrivare är erfarenheter, som allt fler företag har fått känna av under senare år. Sällan har väl föränderlighetens vind blåst så ihållande som den nu gör ute i världen. Även för oss som verkar inom Höganäs-koncernen är detta en realitet, som vi måste ta hänsyn till. Bolagsledningen har på sista tiden haft att fatta flera viktiga beslut, som innebär förändringar av organisation och produktionsomfattning. Ett av de viktigaste besluten på länge gäller fortsatt utbyggnad av Riverton. Beslut har sålunda fattats att komplettera den amerikanska anläggningen med ett atomiseringsverk, vilket när det står färdigt i slutet av 1969, ger oss möjlighet att framgångsrikt konkurrera på praktiskt taget alla områden av den stora och snabbt växande amerikanska pulvermarknaden.

Från sjukhem till kontor

är en metamorfos, som det gamla länssjukhemmet Margreteberg i Höganäs har genomgått under vintern. Efter ett intensivt ombyggnadsarbete står det nya kontoret nu berett att ta emot Höganäsarbetens personal, som flyttar in under senare hälften av juni månad. De nedflyttande stockholmarna, av vilka en del för övrigt är gamla höganäsbor, får nya arbetskamrater från Malmö och då närmare bestämt från Fabris AB, vars industrimurningsverksamhet tillföres Höganäsarbeten. Av två tidigare konkurrerande organisationer blir en ny slagkraftigare med placering i Höganäs i omedelbar anslutning till moderbolagets samlade resurser inom den elfasta och syrafasta sektorn.

Techimex

låter utländskt och kanske obekant för många. Det rör sig också mycket riktigt om ett utländskt företag, närmare bestämt verksam i Belgien, men icke desto mindre en fullvärdig medlem i Höganäsfamiljen. Nyligen hölls den första bolagsstämman i företaget med Höganäs som huvudintressent. Företaget säljer framgångsrikt keramiska golv- och vägglattor på den belgiska marknaden. Intressant nog omfattar försäljningen både italienska kakelplattor och höganäsglasade plattor främst då med TT-glasyr.

Företaget har vunnit en del av sin framgång genom förmågan att intressera kundkretsen för bägge typerna av material — det rustikare med Höganäsnamnet och det skörare litet mera porslinsbetonade kaklet av italienskt ursprung.

Höganäs museum

är en ambitiös och god vårdare av nordvästskånska kulturhistoriska minnesmärken. Många av dessa har anknytning till Höganäsbolagets tidigare historia och det är med stor glädje man kan notera, att arbetet nu kommit igång med utbyggnaden av museets lokaler. Av speciellt intresse för Höganäsbolaget är att den tidigare nedlagda gruvbion i Schakt Prins Gustaf Adolf nu kan återupptas — visserligen i något modifierad form — i källaren till museitillbyggnaden. Det ser också ut att bli möjligt för museet att exponera mera av den samling finkeramiska pjäser ur Höganäsbolagets tidigare tillverkning, som museet förfogar över. Vid sidan härav kommer Höganäsbolagets konstkeramiska epok att presenteras för allmänheten i bokform. Några akademiker i Lund med konsthistoriska ambitioner har gjort en intressant undersökning av denna epok, vilken som sagt kommer att presenteras i bokform — troligen först till hösten 1969.

TV-teatern

som når ut till alla svenska hem, presenterar då och då pjäser med problematik hämtad från vardagslivet. På sista tiden har två sådana pjäser förekommit med motiv från militär- och industrimiljö. Den sista pjäsen berör problem, som ibland är aktuella åtminstone på större arbetsplatser. Det som frapperar en åskådare är hur skickligt man fångar vissa sidor av den beskrivna miljön men samtidigt hur lätt en kunnig författare, regissör och skådespelare har att ge personer i pjäsen positiva eller kanske främst negativa drag, som etsas in hos åskådaren och som lätt leder till en generaliserande uppfattning av en viss människotyp. Inom arbetslivet finns åtskilligt vardagligt och trivialt men ändå händelse-laddad problematik och det skulle därför vara av stort intresse att få se flera pjäser från detta ämnesområde — pjäser som belyser alla sidor av det komplicerade samspelet mellan människor i stora företag.

Omslagsbilden: I Lunnoms dagbrott mellan Billesholm och Skromberga utgöres lyndigheten av ljusbrännande klinkerlera för Skrombergaverken på 8 m djup. Under första etappen förra året uppfördes ca 40 000 ton lera. Se reportage s. 3.

UR INNEHÄLLET

Höganäsbolagets keramiska råmaterial kommer i huvudsak från egna dagbrott

Överingenjör A Gustafsson berättar om Bolagets gruvverksamhet 3

Optimistiska tongångar inom Höganäsbolagets företagsnämnd

Referat från höganäsnämndens marsksammanträde 7

Höganäskoncernens bokslut 1967

"Korta fakta" i styrelsens och verkställande direktörens årsberättelse 12

Höganäsarbeten har flyttat till Höganäs

Stockholmarna i nytt kontor efter ombyggnad 16

Slip-Naxos vidgar basen —

AB Diadurs tillverkning av diamantslipskivor till Slip-Naxos .. 16

Fabris industrimurningsverksamhet till Höganäskoncernen

genom dess entreprenadföretag AB Höganäsarbeten 18

AB Tremplex har genomfört

den första utbyggnadsetappen ... 18

Albin Hamberg inspirationskälla till forskning om konstkeramik

"Forskarparet" Weimarck berättar 24

BRÄNNPUNKTEN

Höganäskoncernens personaltidning

Ansvarig utgivare: K G Paulson
Redaktör: R Engberg

Copyright:
Höganäs AB, Höganäs.

Glöm inte att anmäla adressförändring till
Red. för Brännpunkten, Höganäs AB, Fack, 263 00 Höganäs.
Uppgiv därvid såväl den tidigare som nya adressen.

Höganäsbolagets keramiska råmaterial kommer i huvudsak från egna dagbrott

I början av detta decennium bedrev Höganäsbolaget underjordsbrytning i fem gruvor. Sedan stenkols-epoken passerats förekommer gruvdrift under jord endast i Schakt III i Bjuv och företagets råvaruför-sörjning för den keramiska tillverkningen tillgodoses i huvudsak genom brytning i egna dagbrott. Che-fen för gruvavdelningen, överingenjör Arne Gustafsson, redogör här för gruvverksamheten.

—Som framgått av tidigare artiklar i Bränn-punkten gav den stenkolsförande berggrunds-formationen i nordvästra Skåne — Rät-Lias som den korrekta geologiska benämningen är — upphovet till Höganäsbolagets keramiska verksamhet.

I början av 1800-talet fanns ett antal fri-stående företag inom det nordvästskånska gruvdistriktet, som ägnade sig åt kolbrytning. Sedan man lärt sig att utnyttja den med sten-kolet sammanlagrade leran för tillverkning av olika keramiska produkter, uppstod en så-dan konkurrens om marknaden, att lönsam-heten undergrävdes. Efterhand framtvingades

en konsolidering och rationalisering av verk-samheten. Resultatet blev en fusion i etapper mellan olika företag och avslutades i huvud-sak genom det 1903 bildade Höganäs AB, som firmanamnet är i dag.

Som Brännpunktens läsare väl känner till, är — genom att bränsleutvinningen gått nya vägar — den från början dominerande bryt-ningen av stenkol en avslutad epok. Gruv-verksamheten är nu helt baserad på tillgodo-görandet av fyndigheter av olika slags leror för den keramiska tillverkningen.

Antalet gruvkarlar har varierat kraftigt genom tiderna med kulmen under stenkols-

epoken. I början av detta decennium bedrev Höganäsbolaget brytning under jord i fem gruvor med i genomsnitt ca 500 anställda. I dag förekommer underjordsbrytning endast i Schakt III i Bjuv.

De senaste årtiondenas tekniska utveckling, när det gäller förflyttning av schaktmassor, har nämligen gjort det möjligt att med fördel tillgodogöra allt flera fyndigheter genom hög-mekaniserad dagbrytning. Detta har starkt påverkat personalbehovet och förändrat före-tagets gruvverksamhet. Man kan säga, att den traditionella gruvdriftens tid är förbi och att vi nu är inne i en period med dagbrytning i

Den eldfasta leran brinner här vid Schakt III i Bjuv till chamotte. Det tar omkring ett år för en hög om 20 000 ton lera att brinna igenom. Hälften blir prima chamotte, omkring 20 % brännförlust och resten får brännas om.

T.v. En dieseldriven och hydrauliskt manövrerad grävmaskin av fabrikat Bröyt fyller en traktordumper med kaolinlera i fyndigheten Näsium vid Axeltorp.

T.h. Vallåkratrakten med Råå-åns dalgång är ju allmänt känd och uppskattad för sin skönhet och vid brytningen krävs särskild hänsyn till naturvärdena.

etapper, där stora inledda maskiner gör relativt korta men koncentrerade insatser på fältet och där noggrann planering, ledning och kontroll ökar i betydelse. Och för närvarande är endast omkring ett 70-tal sysselsatta i Bolagets gruvdrift, varav 35 under jord i Bjuvs gruva, där årsproduktionen uppgår till ca 45 000 ton chamottelera kval. II och ca 10 000 ton fallande stenkol.

Åtta dagbrott bearbetas

Ett av de äldre dagbrotten fanns i Vallåkradalen, som ur geologisk synpunkt är mycket intressant. Stenkolsfyndigheter upptäcktes där redan 1737 och i olika etapper förekom brytning av stenkol fram till 1868. Ett par år tidigare hade förekomsten av leror lämpliga som råmaterial för en lervaruindustri börjat bearbetas.

Först närmare sekelskiftet upptogs lerbrytning i dagbrott och 1919 övertog Höganäsbolaget lerbrottet vid "Borgen" — namnet efter en fornlämning — på Norra Vallåkra ägor. Här hämtade Bolaget ända fram till 1966 en utmärkt bindelera, som bl.a. användes vid tillverkning av lerrör.

1962 öppnades ca 300 m därifrån *Vallåkra Södra* dagbrott. Parallellt med detta bearbetas ett dagbrott i *Gantofta*. En blandning av leror från dessa båda brott användes för tillverkning av Hyllinge fasadtegel och ger dess egenartade färger. Sammanlagt brytes ca 25 000 ton lera per år från dessa brott.

I dagbrott i *Näsium* vid Axeltorp norr om Sölvesborg på gränsen mot Blekinge, som Bolaget förvärvade i början av 1900-talet, bryts ca 35 000 ton kaolinlera per år för den eldfasta produktionen i Bjuv och Höganäs. Som framgår av referat från företagsnämnden skall ett anriktningsverk nu uppföras i Näsium.

I Dalsland ligger landets stora tillgångar av högvärdig kvartsit och Bolaget har sedan början av detta århundrade i eget dagbrott i *Animskog* hållit på med brytning av denna råvara för tillverkning av silikategel och motsvarande produktion av eldfasta och syrafasta murbruk.

Hela brytningen, ca 8 000 ton årligen, sköts av två man under sommarhalvåret. 200-ton motorseglare (större fartyg kan inte gå genom

slussarna på Dalslands-kanalen) fraktar kvartsiten till Höganäs via Vänern-Göta älv och längs västkusten.

I *Skromberga Norra* dagbrott, som var i produktion 1962—1965, bröts under dessa år 164 000 ton ljusbrännande klinkerlera för Skrombergaverken på ett genomsnittligt djup av 6,6 m.

I *Skromberga Södra* dagbrott genomfördes 1963—1964 den första etappen och här utvinnes mörkbrännande klinkerlera. Just nu pågår den andra etappen med en planerad brytning av ca 35 000 ton lera. Denna ligger på ett djup av 1—8 m.

Mellan Skromberga och Billesholm ligger *Lunnoms* dagbrott, där fyndigheten utgöres av ljusbrännande klinkerlera på 8 m djup. I första etappen genomförd 1966 bröts ca 40 000 ton lera.

I dagbrottet *Albert* i Södra Vram är första etappen på 20 m djup avslutad. Under denna uppförades totalt omkring 90 000 ton chamottelera kval. I, bindeleror och eldfasta leror av annan kvalitet samt ca 11 000 ton fallande stenkol, som liksom all annan stenkol som utvinnes i samband med lerbrytningen i huvudsak användes för chamottebränning.

Förutom nämnda dagbrott förekommer brytning i mindre omfattning i *Margretebergs* dagbrott av gul och grå keuperlera för tillverkning av murbruk samt *Tjörreds* dagbrott med förekomst av rödbrännande lera för Skromberga-plattor.

Under 1967 uppgick gruvverksamhetens totala produktion till ca 300 000 ton leror och ca 20 000 ton stenkol.

Rationell naturvårdsplanering

Anläggandet av dagbrott kan innebära stora förändringar i landskapsbilden. Avsevärda skönhetsvärden kan också gå förlorade, om inte exploateringen genomförs på ett hänsynsfullt sätt.

Höganäsbolagets naturvårdsplanering, som kan sättas in redan tio år innan en leryndighet börjar exploateras, är en giv som t.o.m. kan ge platsen ett bättre utseende efteråt.

När vi genom prospektering lokaliserat en fyndighet, som kan bedömas vara brytvärd, så börjar genast naturvårdssektionen att arbeta. Fyndighetsprofilen är grundläggande och visar vilka mängder det är fråga om av olika jordarter, sten, grus, berg och kol etc. Förutom fyndighetsprofilen finns det många andra lokala förutsättningar att ta med i räkningen. Nämnas kan vägar, vattendrag och grundvattenyta samt den därav betingade naturliga växtligheten i form av olika trädslag, terrängens karakteristiska topografiska drag, närheten till bebyggelse, kraftlinjers och telekablers sträckning och sist men inte minst närheten till områden, som ur naturskyddssynpunkt är särskilt känsliga. Det gäller ofta att handla snabbt. Det kan t.ex. vara lämpligt att redan tidigt göra sådana planteringar i omgivningen, att en framtida störning under själva schaktnings- och utgrävningstiden reduceras eller rent av undviks.

Den första etappen i dagbrottet *Albert* i Södra Vram. När denna var genomförd hade nära 100 000 ton nyttig produkt utvunnits.

Lantmästare Lars Olsson synar skyddsplanteringen vid Vallåkra Södra dagbrott. "Det smakar surt", sa' sorken om klubbplantorna, men bokplantorna i mellanraden åt han upp varenda en!

Männe ing. Heino Paim skall godkänna den mätning som fru Vivi Andersson och fröken Elisabet Lindvall gjort för massberäkning i Skromberga Södra dagbrott.

Innan det blir fråga om att utvinna den fyn-diga flötsen, skall som regel en mängd av-baningsmassor lastas upp och föras undan, för att flötsen skall bli blottlagd. Då kan t.ex. en lågvärdig mark genom förnuftig utfyllnad göras produktiv och efter några år bära skog

eller användas som åkermark. Det senare är möjligt främst genom att man vid avbanings-arbetet först tar undan matjorden. Efter ut-läggningen av de grova massorna påföres se-dan matjorden igen, varigenom man får ett odlingsbart område.

M s Kajsa av Lidköping lastar kvartsit vid Nedre Kilane lastageplats i Dalsland för transport genom slussarna på Dalslands-kanalen via Vänern-Göta älv längs västkusten till Höganäs

Gruvavdelningens organisation

Hela brytningsverksamheten liksom den omfattande hanteringen, dvs. krossning, ega-lisering, vittring och chamottebränning, pla-neras, ledes och kontrolleras numera från driftskontoret vid Schakt III i Bjuv, medan större delen av gruvavdelningens övriga verk-samhet samlats i den s.k. gruvstaben, som dis-ponerar lokalerna i gamla brukskontoret i Bjuv.

Stabsverksamheten bedrivs av fyra funk-tioner. Den geologiska prospekteringsfunk-tionen har till uppgift att ange nya fyndig-heter allteftersom de kända förbrukas. De prover som i regel kan tas vid prospektering en bedöms keramiskt av en särskild funktion, som då gör jämförelser med egna och främ-mande leror.

I gruvstaben finns också en mätnings- och karteringsfunktion med lantmåteriverksam-het. Där utredes t.ex. frågor om rättigheter, som tillhör de fastigheter, som på olika sätt berörs eller berörts av vår gruvbrytning och övrig verksamhet. Slutligen finns i staben en funktion för lant- och skogsbruk, naturvård samt frågor om vatten och avlopp.

Arne Carlsson

OPTIMISTISKA TONGÅNGAR

inom HÖGANÄSBOLAGETS FÖRETAGSNÄMND

Höganäsbolagets företagsnämnd hade ett livligt och informationsrikt sammanträde på Bruksgården den 28 mars. Den sedvanliga marknadsöversikten för företagets olika produkter präglades av optimistiska tongångar med reservation för de faktorer, som av olika anledningar kan inverka på utsikterna till ett bra år 1968.

Som ny ledamot tog ing. Eva Jensen, i sin dagliga huvudgärning företagets bibliotekarie, säte i företagsnämnden. Hon valdes samtidigt till nämndens sekreterare samt till sekreterare och verkställande ledamot i förslagskommittén, när redaktör Ragnar Engberg under sommarens lopp med pension lämnar företaget. Suppleant i nämnden för ing. Jensen är fru A M Silfverstrand.

Det meddelades, att pressare Egon Jönsson,

instruktör Harald Gustavsson och hamnarbetare Sten Sjögren, Höganäs, samt formkontrollant Thure Pettersson, Bjuv, och tegelarbetare Ernst Bentsson, Nyvång, hade omvalts som ledamöter för en tvåårsperiod.

Som suppleanter anmäldes omval av sorterrare Allan Schrewelius, Nyvång, gruvarbetare Tage Ottosson och truckförare Egon Ohlin, Bjuv, truckförare Egon Sandberg, chaufför Allan Ahlbin och packare Helge Hansson, Höganäs, samt skärare Ivar Jönsson, Skromberga. Nyvalda suppleanter för ett år var plåtslagare Egon Nilsson, Höganäs, och truckförare Hans Larsson, Skromberga.

Slutligen meddelades, att formkontrollant Thure Pettersson, Bjuv, hade av sagt sig ledamotskap i förslagskommittén. Till hans efterträdare hade utsetts chaufför Allan Andersson, Bjuv, med reparatör Harry Fridh, Skromberga, som suppleant.

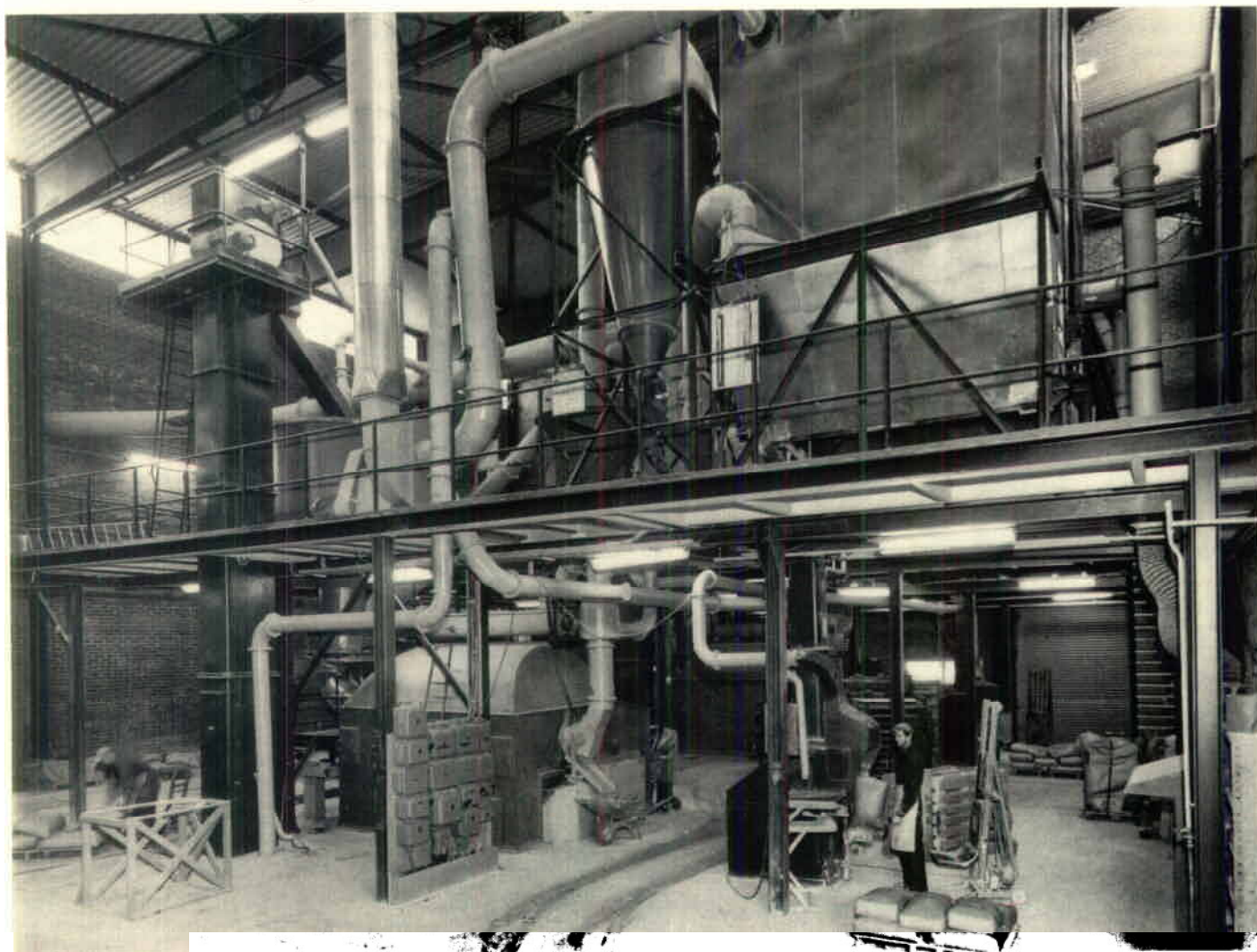
Konjunktur- och marknadsöversikt

Dir. Ernst Geijer lämnade en mycket ingående konjunktur- och marknadsöversikt totalt för Höganäsbolaget men framför allt för den keramiska tillverkningen.

I diagram visades verkliga leveranser åren 1965—1967 och budgeten för 1968. Om denna kan innehållas, innebär det en mycket kraftig stegring av omsättningen, sade dir. Geijer. Han lämnade sedan detaljinformation för de olika produktgrupperna eldfast, byggmaterial, syrafast och rör samt för hur leveranserna fördelade sig på marknaderna Sverige, Norden och export. I diagram visades de verkliga leveranserna under de två första månaderna respektive år samt en rullande 12-månaders kurva.

Vi är oerhört mycket beroende av hur sträng vintern är på olika håll i landet, sade dir. Geijer, och det är rätt svårt att bedöma,

I murbruksfabrikens i Höganäs kulkvarnshus, återuppbyggt under pågående produktion efter branden för ca ett år sedan, framställs malda halvfabrikat för tillverkning av murmassor.

Höganäs tvätt- och sopnedkaströr i glasfiberarmerad polyester har blivit en eftersökt produkt, speciellt inom sjukhussektorn, där stora krav ställs på hygien. Klas Andersson, inom parentes Höganäs BK:s duktige målvakt, lägger sista handen vid ett tvättnedkast.

För introduktion av nyanställd arbetskraft har instruktion för tömning av järnsvampsrör inspelats på band. Gösta Åkesson var den förste som testades och resultatet var gott.

vilken inverkan vintern verkligen har haft på våra leveranser.

För *eldfast* har vi för 1968 budgeterat en ökning med 11 % jämfört med 1967. Konjunkturbilden för Sverige är emellertid fortfarande mycket splittrad, men man förväntar en positiv utveckling under året. Fara är att den inte kommer förrän mot slutet av året och inte blir märkbar förrän i början på nästa år.

Förvarningar om driftsinskränkningar har gjorts hos en del stålverk, men å andra sidan pågår en del nyinvesteringar inom stålindustrin, framhöll dir. Geijer. Vi får emellertid räkna med en besvärande konkurrens från utlandet med priser under våra upp till 30 %. Vi har bedömt det så att devalveringen framför allt i England hitintills inte haft någon verkligt stor effekt för oss.

På chaufför Allan Anderssons fråga kommenterade dir. Geijer kvalitén på våra produkter jämfört med de utländska konkurrenternas. Det är en mycket splittrad bild, sade han, och hur mycket vi kan sälja beror i mycket hög grad på hur god service vi kan ge stålverken i de individuella fallen. Vi har i dag en väl besatt försäljningsorganisation.

Pressare Egon Jönsson frågade, hur försöken med magnesittegelt vid Domnarfvat hade utfallit. Dir. Geijer informerade härom men framhöll, att det senaste provet var avslutat först för ett par dagar sedan, varför det var för tidigt att ge något definitivt svar.

Under diskussionen påtalade chaufför Allan Andersson den fördel ett väl inarbetat varumärke har i konkurrensen, en fråga som dir. Olov Herneryd utvecklade vidare.

För *byggmaterial* — plattor, som domirerar, ladugårdsmaterial, skorstensfoder och Hyllingetegelt — visade januari—februari i år inte så bra siffror som önskat, men här har vi att räkna med normala variationer under vintersäsongen, sade dir. Geijer.

För 1968 har vi budgeterat en ökning med 14 % i jämförelse med 1967. I Sverige är vi väldigt beroende av vad som händer med den 25 % investeringsavgiften. Det är möjligt att den nedgående effekten inte bara är en vintereffekt utan att först nu börjar investeringsavgiften, som varit i kraft i snart ett år, att inflyta på oss. Investeringsavgiften upphör ju i sin nuvarande form den 1 oktober 1968. Det har sagts, att den kommer att ersättas med något annat, och det blir alltså inte en hel frisläppning. Dir. Geijer framhöll också ökande priskonkurrens från konkurrenter i Sverige och Danmark.

Byggplasten, som i dag domineras av tvätt- och sopnedkaströr, betecknades som en bra produkt. För tillverkning av *fasadtegelt* i Hyllinge repporterades förbättrat läge.

För *syrafast* var budgeterat en ökning med 18 %. Våra leveranser i Sverige domineras helt av cellulosaindustrin och påverkas av dess konjunkturläge. Våra möjligheter ifråga om syrafast ligger till stor del på export till öststaterna, där det finns en förvåningsvärt

den senaste tiden ökat med 400 000 tegel/år och efter pågående ändringar i tunnelugnen räknas med att kunna öka ytterligare med minst samma antal. Ugnskapaciteten kommer därefter att ligga på ca 9 milj. tegel per år.

Tegelarbetare Ernst Bengtsson tog upp frågan om lagring av lera vid Hyllingeverken och lämpligaste förfaringssätt diskuterades.

Sedan problemet med stödfrågan lösts i rörfabriken kan man köra med varierande sättnings. Allt pekar på att försäljningen av kopplade rör kommer att öka betydligt. Detta betyder att HÄBEFLEX-fabriken blir så belastad, att en ombyggnad måste ske. En ny koppelingstyp väntas bli lanserad till våren.

Övergången till nytt råmaterial diskuterades med inledning av övergruvfogde Eric Fridlund. Det framgick, att det nya materialet innebär en positiv utveckling av tillverkningen av glaserade lerrör.

Under januari—februari 1968 visar såväl produktion som utlastning i stengodsfabriken ökning i jämförelse med motsvarande period förra året.

I plastfabriken har den tredje centrifugalmaskinen installerats, vilket innebär att fabriken idag kan producera plastbetongrör upp till 1,8 m diameter.

Från Anläggningsavdelningen redogjordes för läget inom Verkstadsavdelningen och för beläggningen i de olika avdelningarna vid månadsskiftet februari—mars.

Orderingången i snickerifabriken är något ökande på såväl formar som diversessnickerier.

Beställning hos utomstående leverantörer har gjorts i viss utsträckning.

I gjuteriet har inkomna förfrågningar på syrabeständigt gods varit lägre än tidigare, medan det värmebeständiga godset visar en väsentlig ökning. Ordningången har varit god under februari.

Den interna orderingången i mekaniska verkstaden har varit av normal omfattning, medan den externa varit större än budgeten under årets två första månader.

200 000 ton passerar

Höganäs hamn under året

Transportavdelningen rapporterade att under 1967 passerade 196 400 ton Höganäs hamn mot 202 100 ton under föregående år. Den instruktion beträffande beställning av lastbilstransporter, som föranletts av chaufför Allan Anderssons påpekande, har resulterat i att åtskilliga externa transporter ombesörjts av Transportavdelningen med gott ekonomiskt resultat.

Övergruvfogde Eric Fridlund anslöt till diskuterade olika sätt att klara ekonomin. Som negativa aktiviteter pekade han på Kraftstationen i Nyvång och länshållningen av vatten i Nyvångs gruva.

Överingenjör Lennart Hardenby informerade om möjligheterna att sälja utrustningen i ångkraftverket och om de kontakter som tagits med intresserad köpare. Han framhöll emellertid att ångkraftverket står som reserv

för den ledning som planeras mellan Nyvång och Mörap. Så fort vi kan sälja utrustningen blir det aktuellt att bygga denna ledning.

I fråga om länshållningen i gruvan framhöll övergruvfogde Fridlund, att dagens kostnader kommer att öka allt eftersom vattnet stiger i gruvans utrymmen. Det kommer att dröja kanske fem år innan vattnet stiger så högt att det går till Gunnarstorp. Där har vi installerad effekt för uppföring till betydligt lägre kostnader än dagens i Nyvång.

En annan synpunkt är, sade övergruvfogde Fridlund, att med den minimala tillrinningen av vatten i Gunnarstorp och Åstorp hade man kunnat skapa förutsättningar för att genom anläggning av ett mindre reningsverk sälja vatten, som både Åstorp och Bjuv är intresserade av.

Tegelarbetare Ernst Bengtsson hade sig bekant att Höganäsbolaget genom kontrakt var bundet att leverera vatten till Åstorps köping, en inkomst som han menade reducerade nämnda kostnader för uppföring i Nyvång.

Dir. K. G. Paulson vitsordade avtalet om vattenleverans till Åstorps köping. Vidare är det så, sade han, att vi har tillfrågats om vi kan sälja anläggningarna i Nyvång eller bereda plats för en vattenkrävande industri. Sönderingar pågår.

Skyddskontoret har följt uppgjort program ifråga om silikosförebyggande dammätningar inmissions-, gas- och bullermätningar samt omgivningsprovtagning på stoftnedfall. Skyddspropaganda pågår medelst affischering, på olika arbetsplatser och i personalutrymmen. Väderstationens verksamhet fortlöper.

Vid Bjuvsverken krympplastemballeras nu allt eldfast material på lastpallar — en fördel vid såväl transport som lagring utomhus. Vid anläggningen förman Erik Nilsson.

Extern elförbrukning ökar

Från Nordv. Skånes Kraft AB rapporteras ökade effektköp under 1967 med 7,8 % eller 14 MkWh jämfört med föregående år. Konsumtionen inkl. kraftöverföringsförluster visar 1967 internt en minskning med 7,1 %, men externt en ökning med 18,1 %, allt i jämförelse med 1966. Intresset för installation av elvärme i villor i Bjuv är mycket stort.

Den nya 130 (50) kV ledningen Mörap—Höganäs för atomiseringsverket i Höganäs har fastlagts till sin sträckning och samtliga markägare har kontaktats. En ny 10 kV ledning har byggts av entreprenör mellan Åbrömölla och Södra Vram.

Ny cistern för vinylacetat har färdigställts vid Höganäs hamn för Perstorps AB:s räknings. Volym 750 m³. Cisternen har uppförts av Höganäsbolagets mekaniska verkstad.

Rapport lämnades slutligen om SOLF:s oljeleveranser under 1967 i jämförelse med föregående år.

Överingenjör Hardenby informerade om projekteringen av kraftledningen för atomiseringsverket. Sträckningen blir direkt från Mörap fågelvägen till Ingelstråde. Därifrån kommer den att parallellt följa betonglinjen till en punkt innan Schakt Gustaf Adolf, varifrån den går bakom Väsby kyrkby mot plastfabriken och sedan ner till stranden.

I anslutning till produktionsrapporten frågade pressare Egon Jönsson, om och i så fall när man tänker starta gropugnen i gamla järnsvampsverket. Detta är en bekymmersam fråga, sade direktör K G Thafvelin. Personalläget är i dag balanserat. Så ur den synpunkten finns inget tryck. Ett annat faktum är, att vi har lyckats driva upp produktionen i tunnelugnen, vilket i viss mån kan förskjuta starten av gropugnen. Starten är budgeterad till hösten, men av angivna skäl är en senareläggning möjlig.

Direktör Herneryd belyste olika faktorer, som kan påverka igångsättningen.

Nya normer för poängvärdering av förslag till förbättringar

Förslagskommittén hade utarbetat förslag till nya normer vid poängvärdering av förslag till förbättringar, som inte kan årsvinstberäknas. Efter en kortare diskussion godkände företagsnämnden normerna att tillämpas på prov under ett år.

Under lika lång tid hade normer för tjänstemännens förslagsverksamhet tillämpats på prov. Dir. K G Paulson framhöll, att vi har kommit på ett antal diskutabla gränssfall, vilket var väntat. Vi har inte slutgiltigt tagit upp frågan, huruvida normerna har kommit för att stanna. I kontaktkommittén får vi ta upp frågeställningen på nytt och återkomma till företagsnämnden på nästa sammanträde. Sekreteraren redogjorde för av förslags-

kommittén på sammanträde den 22 mars behandlade förslag. Belöning rekommenderades och godkändes för följande åtta förslag med sammanlagt 2 530 kr:

Höganäsverken:

Reparatör Torsten Persson och förman Åke Roslund — lyftvagn för tillverkning av tyngre brunnar; reparatörerna Ove Paulsson och Stig Andersson — flyttning av utsug från band på ugn 14; arbetsbas Ragnar Nilsson och reparatör Hans Zetterström — fördelningsficka i stället för returmatarband; pumpmontör Sven Nilsson — fäste för luftslipmaskin; frångångare Henry Hansson — dimmspridare för luftdrivna slipmaskiner; gjuteriarbetare Henning Olofsson — lastskopa för truck; maskinmontör Gunnar Thornblad — lyftanordning för reparation av Tuvagnshjul.

Skrombergaverken:

Lastare Gustav Svensson och Gottfrid Görtz — plåtar under remmarna till transportband.

Minnesgåva till pensionärerna

Dir. K G Paulson meddelade, att frågan om annan form för minnesgåva till pensionärerna hade tagits upp inom företagsnämndens arbetsutskott, närmast som en följd av att det tydligen från de anställdas sida har framförts synpunkter på den nuvarande minnesgåvan.

Chaufför Allan Andersson framhöll, att den silvertallrik, som utdelats i ganska många exemplar, har fått ett blandat mottagande. Vi vill från vår sida gärna att gåvans form tas under omprövning. Hans förslag att arbetsutskottet till nästa sammanträde inkommer med förslag klubbfastes.

Alternerande sammanträdesorter

På det senaste sammanträdet med arbetsutskottet hade framförts, huruvida man inte skulle kunna återuppliva tidigare praxis att alternera med sammanträdesorter. Som bekant har sammanträden hållits i anslutning till besök vid Bjuvs- och Skrombergaverken.

AU föreslog dir. Herneryd att pröva, huruvida man skulle kunna förlägga nämndens septembersammanträde i anslutning till studiebesök vid Bönnellyche & Thuröes anläggningar.

"Arbetskydd och företagshälsovård"

Hamnarbetare Sten Sjögren erinrade om det nya avtal mellan SAF och LO — "Arbetskydd och företagshälsovård" — som bl.a. reglerar att skyddsombud skall ha möjlighet att vid behov lämna sina arbetsplatser för att delta i undersökningar i skyddsfrågor.

Dir. Herneryd uppdrog åt ingenjör K A Nilsson att efter studium av avtalet återkomma i frågan.

R.E.

500 förbättringsförslag belönade vid Slip-Naxos

Vid årets första förslagsrond vid Slip-Naxos i Västervik hade det sista av tio förslag nr 500, vilket antal förslag till förbättringar sålunda har belönats sedan denna verksamhet började vid företaget 1947.

Bland de denna gången belönade förslagsställarna erhöll reparatör Rolf Jakobsson belöning för tättningsanordning för stålsand-

svarv, vilket var hans elfte förslag. Övriga belönade förslagsställare var följande: provare Tore Andersson — anordning i rullbana och anordning i provmaskin; provare Kurt Hammar — komplettering av automatisk matning; slipare Bo Qlausson — ändring av fixtur; svarvare Helge Örnfjäder — bättre utnyttjning av verktyg; pressare Folke Lars-

son och Karl-Erik Åkerwall — anordning vid press och vid sikt samt förbättring av tipp; skärare Urban Reinholdsson och Willy Nilsson — anordning vid liten skärmaskin; pressare Folke Edmark — anordning vid press; reparatör Seth Ohlsén — monteringsfixtur för ventil till luftkompressor.

Bönnellyche företagsnämnd startar studieverksamhet

Företagsnämnden vid Bönnellyche & Thurö AB hade årets första sammanträde den 22 mars och ordföranden, direktör Helge Rickman, hälsade särskilt de nya ledamöterna välkomna.

Dir. Rickman informerade först om det mellan Höganäs AB och Munksjö Aktie Bolag träffade avtalet om ett gemensamt försäljningsbolag, Förenade Tak AB. Han redogjorde sedan för det aktuella läget inom B&T, varefter överingenjörerna Lennart Wassvik

och Göran Prawitz lämnade sedvanliga produktionsrapporter från sina respektive verksamhetsområden.

Fördelningen av årets semesterledighet fastställdes utom för den kemiska fabriken i Teckomatorp, där en sammanhängande 4-veckors sommarsemester ur produktionssynpunkt ansågs fördelaktigast.

På överingenjör Wassviks förslag beslöt att till hösten starta studieverksamhet inom B&T:s och eventuellt Evers företagsnämnder.

I denna verksamhet skulle ingå behandling av olika broschyrmaterial från arbetsmarknadsorganisationerna beträffande företagsnämndsarbetet. Som studievägledare utsågs reparatör Per Olsson att tillsammans med överingenjör Wassvik planera för studieverksamheten. Förslagsvis skall man träffas en gång varannan vecka med eventuell samordning vissa dagar mellan Evers och B&T.

M.L.

Höganäskoncernens bokslut för 1967

Styrelsen och verkställande direktören har framlagt sin redovisning för det gångna verksamhetsåret. Vi återger här vad som i förvaltningsberättelsen redovisats under "Korta fakta".

Moderbolaget

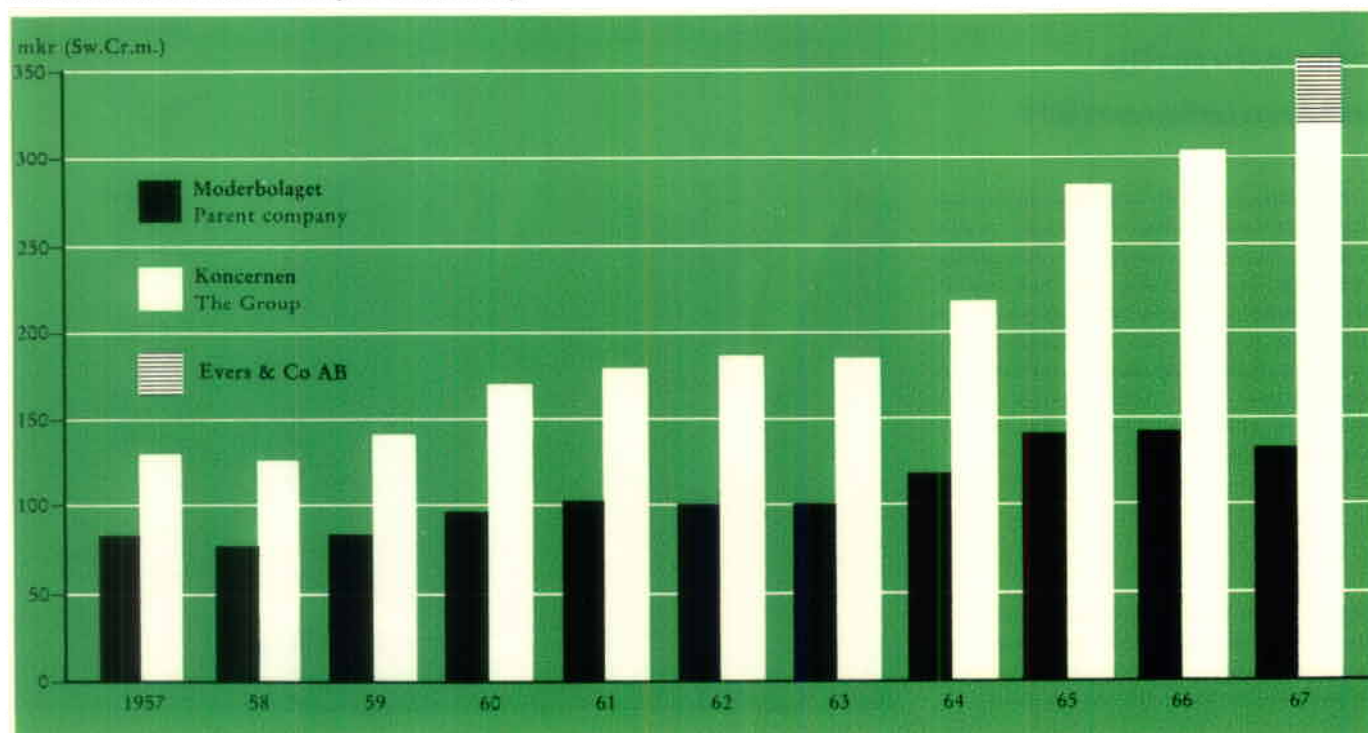
	1965	1966	1967
Omsättning, inkl. försäljning till dotterbolag, mkr	137	138	126
härav utanför Sverige, mkr	67	69	62
Bruttovinst, mkr	24	23	23
Bruttovinst i procent av omsättningen	17	17	18
Lagerreserv, avsättning (+), framtagning (—), mkr	+ 3,3	± 0	± 0
Nettovinst, mkr	6,0	5,9	5,9
Eget kapital, mkr	106	106	106
 Antal anställda	2 702	2 582	2 246
Lönesumma, mkr	51	53	50
Lönesumma i procent av omsättningen	37	39	40
 Föreslagen utdelning, mkr	5,9	5,9	5,9
Föreslagen utdelning per aktie, stam, kr	11	11	11
Föreslagen utdelning per aktie, preferens, kr	5	5	5
Investeringar, mkr	10	12	12
Avskrivningar, mkr	17	17	17

Koncernen

Evers & Co AB ingår 1967

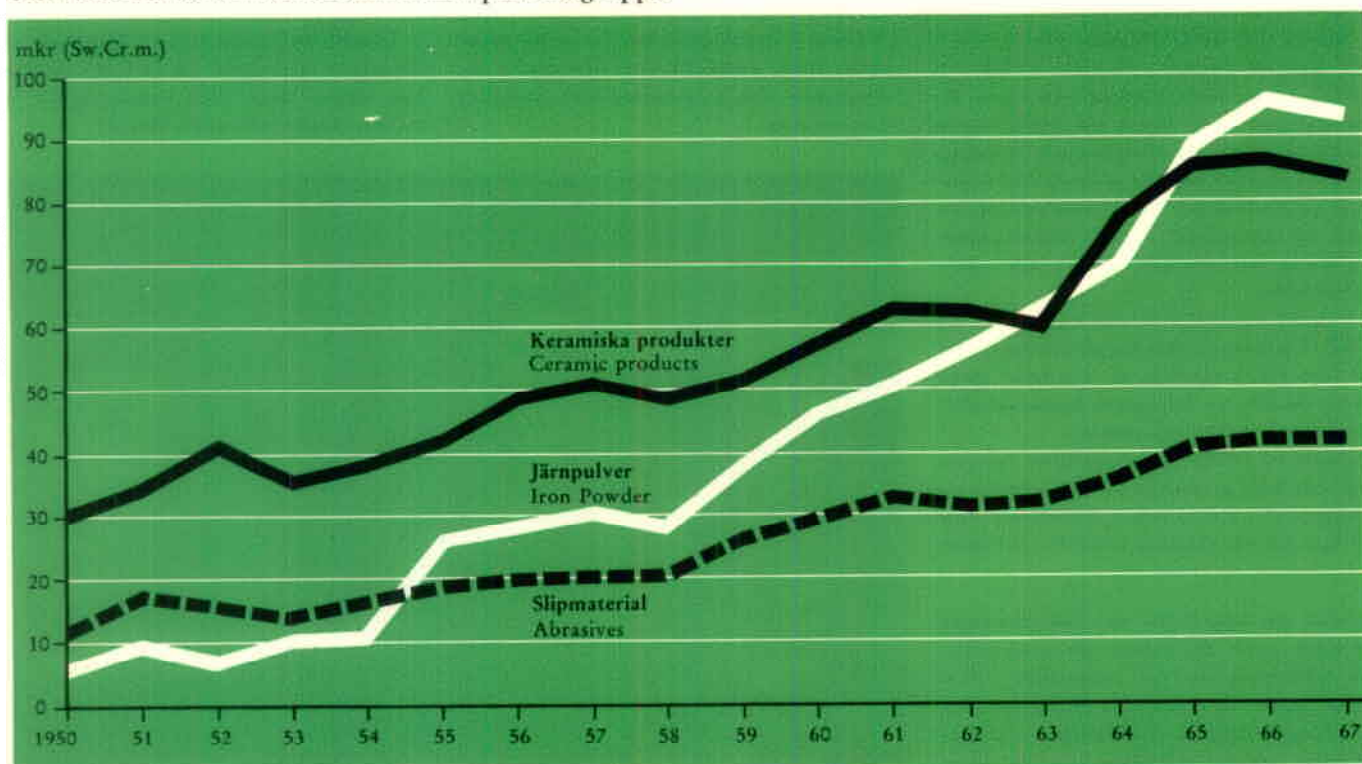
	1965	1966	1967
Omsättning, externt, totalt, mkr	285	305	357
härav utanför Sverige, mkr	131	144	150
Bruttovinst, mkr	46	43	46
Bruttovinst i procent av omsättningen	16	14	13
Lagerreserv, avsättning (+), framtagning (—), mkr	+ 3,3	+ 0,1	± 0
Nettovinst, mkr	5,7	4,4	7,4
Eget kapital, mkr	115	113	119
 Antal anställda	4 310	4 257	4 224
Lönesumma, mkr	88	95	102
Lönesumma i procent av omsättningen	31	31	29
 Investeringar, mkr	29	40	25
Avskrivningar, mkr	26	27	27

Koncernens och moderbolagets omsättning

Net sales Group and the parent company

Saluvärde för koncernens dominerande produktgrupper

Growth of the Group's main products

Höganäsbolagets arbetsledare på sedvanlig informationsträff

Arbetsledarna vid Höganäsbolagets anläggningar i nordv. Skåne var i början av maj samlade till en informationsträff i Folkparken i Höganäs. Koncernchefen, dir. Olov Herneryd, lämnade en öppen och ingående redogörelse för resultatet av verksamheten inom koncernen under 1967 med huvudvikten på moderbolagets olika produktgrenar. Flera frågor från arbetsledarna besvarades, varefter samvaron avslutades med en måltid.

Direktör Olov Herneryd i samtal med ordförandena i arbetsledarnas organisationer, t.v. maskinmästare Knut Jensen, Bjuv, och t.h. verkmästare Bertil Olsson, Höganäs.

Ökad automatik kräver utbildning av personalen

Genom den processtyrning som införts i nya järnpulververket i Höganäs (TMP II), varvid värden från maskiner och ugnar registreras i ett kontrollrum, har möjligheterna att övervaka och påverka processen väsentligt ökat och därmed möjligheterna att höja kvaliteten på produkterna. Sex kontrollrumsoperatörer har genomgått en elva dagars grundutbildning som omedelbart följts upp i järnpulververket.

I anslutning här till har sex reparatörer vid TMP II genomgått åtta dagars utbildning för att vara bättre skickade att vid behov gripa in vid skötseln av den genom automatiseringen mera invecklade apparaturen.

Under ett år har fem reparatörer vid centralverkstaden genomfört en 200 timmars utbildning till 1:e reparatörer. Kursen har varit förlagd dels på arbetstid, dels och i huvudsak

på fritid. I kursprogrammet har ingått matematik, fysik, ritningsläsning, mätteknik, maskinelement, inspektionskännedom, planering, ekonomi m.m.

Lärare vid kurserna har i huvudsak varit företagets specialister på de olika områdena och vidare lärare från samrealskolan samt representanter från andra företag.

Fyra av de reparatörer som huvudsakligen på fritid suttit 200 timmar på skolbänken för utbildning till 1:e reparatörer. Fr.v. Sture Olsson, Ove Paulsson, Stig Andersson och Torsten Persson. Kurt Nilsson, som genomgått samma utbildning, var förhindrad då bilden togs.

Nya företagsekonomer diplomerade

Den 17 maj avslutades den fjärde tvååriga högre företagsekonomiska kursen i TBV:s i Hälsingborg regi och bland 25 elever var från början tio anställda vid Höganäsbolaget.

Kursens syfte har varit att meddela högre utbildning inom det företagsekonomiska området. Den har avpassats för kontorstjänstemän, som i sitt dagliga arbete visat praktisk duglighet samt lämplighet för ansvarsbefattningar såsom kamrerare, bokföringschefer, avdelningschefer och som önskat vidga sina kunskaper. Kursen passar också för tjänstemän med flerårig kvalificerad praktik inom eller med anknytning till redovisnings- eller distributionsområdet. Den har varit uppdelad i två linjer: redovisningsteknisk och distributionsekonomisk.

Från Bolaget diplomerades Urban Berggren, kurstvåa, Tore Cronheim, Nils Holmberg, Sigurd Larsson och Boo Marions samt tidigare anställda Sten Deurell, Bo Friberg, Lars-Göran Johansson, Jan-Erik Lindmark, kursetta, och Bengt Pahlsson.

De tre bästa eleverna i TBV:s högre företagsekonomiska kurs, fr.v. Urban Berggren, Höganäs, kurstvåa, Jan-Erik Lindmark, Göteborg, kursetta, och Lars Santesson, Hälsingborg, kurstvåa, mottar sina diplom av skoldirektör Tore Berg.

HÖGANÄS ARMAVERONRÖR nytt varumärke

Under i det närmaste sju år har Höganäsbolaget samarbetat med Basler Stückerfärberei i Basel, som i början var licenstagare till HB på furanlaminat. Senare blev HB licenstagare till Basler på centrifugaljutna polyesterrör. För cirka tre år sedan påbörjades ett gemensamt utvecklingsarbete med sandwichrör, dvs. rör uppbyggda i skikt.

Samarbetsavtal har nu undertecknats med Basler Stückerfärberei beträffande sandwichrör i polyester. Avtalet innebär i huvudsak att Höganäsbolaget får tillgång till Baslers

"know how", patent, maskinkonstruktioner och varumärken. I anslutning härtil kommer arbetsnamnet plastbetongrör att ändras till HÖGANÄS ARMAVERONRÖR. ARMAVERON är Baslers varumärke på sandwichrör.

Svenska föreningen för lerforskning, som bildades i Höganäs för tjugio år sedan, besökte Höganäsbolaget den 20—21 maj.

Föreningens ändamål är att främja intresset för vetenskaplig utforskning av lerornas egenskaper och att sammanföra för detta syfte intresserade personer till föredrag och diskussioner angående samma problem. Av årets två ordinarie sammanträden förlägges oftast vår-mötet ute hos någon industri i landet.

I programmet vid höganäsbesöket i förra månaden ingick föredrag av dr Bruce Velde och dr John Hower, Paris. Studiebesök gjordes i bl.a. bolagets centrallaboratorium och vidare företogs en exkursion till dagbrotten i nordv. Skåne med professor Ivar Hessland, Geologiska institutionen, Stockholm, som exkursionsledare. I besöket deltog en av stiftarna till föreningen, laboratoriechef Christer Enberg, Tegellaboratoriet, Stockholm, som kallades till föreningens hedersmedlem.

En grupp av lerforskarna ute i Alberts dagbrott. Fr.v. laboratoriechef Christer Enberg, Stockholm, assistent Johan Moum, Oslo, statsgeolog Staffan Modig, Uppsala, laborator Ann Marie Askund, Stockholm, dr Bruce Velde och dr John Hower, Paris, docent Bengt Lindqvist, Uppsala, samt professor Ivar Herrland, Enebyberg.

Svenska lerforskare gjorde jubileumsbesök i Höganäs

Höganäsarbeten har flyttat till Höganäs

Den tidigare meddelade förflyttningen av Höganäsbolagets entreprenadföretag AB Höganäsarbeten från Stockholm till Höganäs genomföres i denna månad. I det gamla läns-sjukhemmet Margreteberg står efter intensivt ombyggnadsarbete det nya kontoret färdigt att ta emot stockholmarna. Som nya arbets-kamrater får de den personal från Fabris, som följer med från Malmö.

Vid ombyggnaden av Margreteberg har den tidigare sjukhusatmosfären helt kunnat trollas bort och ersättas med en luftig och ljus kontorsmiljö. Från en del av rummen har man en enastående utsikt över Öresund. Fastigheten ligger i en frodig parkvegetation och en flitig användning av koncernens välkända utom-husfärger har skänkt ny glans åt den tidigare lite gråtonade byggnaden.

Höganäsarbeten har fått ändamålsenliga och rymliga lokaler i det till kontor ombyggda Margretebergshemmet. På trappan dotterföretagets chef, dir. Gösta Lindqvist.

Förenade Tak AB störst i sin bransch i Sverige

Såsom meddelades i förra numret av Bränn-punkten har avtal träffats mellan Höganäs AB och Munksjö Aktie Bolag om samordning av alla aktiviteter för byggpapp genom bildandet av ett gemensamt försäljningsbolag, Förenade Tak AB.

Det nya företaget blir störst i sin bransch i Sverige och får i starten, som avses ske den 1 augusti i år, ca 550 anställda. Huvudkontoret blir förlagt till Hälsingborg i Evers nuvarande lokaler och avdelningskontor upprät-

tas i Stockholm, Jönköping, Gävle, Göteborg, Skellefteå och Örebro.

Verkställande direktör i Förenade Tak AB blir Sven Bjelland, nuvarande chef för Evers & Co AB. Till vice verkställande direktör och chef för entreprenadverksamheten inom företaget har utsetts ingenjör Torvald Odelid, för närvarande verksam vid Munksjö Aktie Bolag. Överingenjör Erik Larsson, nuvarande chef för AB Scantak, kommer att leda entreprenadavdelningens produktionsverksamhet

och försäljningschef Börje Jönsson, för närvarande entreprenadchef hos Evers, skall handha entreprenadavdelningens försäljningsverksamhet. Försäljningschef för byggpapp, takfönster, plastprodukter m.m. blir Erik Kjellsson, chef för den tekniska avdelningen överingenjör Sune Nilsson och för den ekonomiska avdelningen kamrer Bertil Hedström, samtliga från Evers. Även den övriga personalen i Förenade Tak AB rekryteras i största utsträckning från Evers och Scantak.

Slip-Naxos vidgar basen – övertar ASEA-företag

Mellan AB Slipmaterial-Naxos, Västervik, och AB Diadur, Robertsfors — ett företag inom ASEA-De Beer-gruppen — har överenskommelse träffats att Slip-Naxos övertar Diadurs hela tillverkning av diamantslipskivor och diamanterverktyg. I köpet ingår Diadurs hela maskin- och verktygsutrustning.

Överenskommelsen grundar sig på ett behov av att genom en sådan strukturrationalisering skapa en konkurrensduglig större enhet, som kan tillgodose det svenska behovet av diamantslipverktyg, vilka nu i stor utsträckning importeras.

Tillverkningen blir koncentrerad till Väs-

tervik och kommer att ytterligare utvecklas i samarbete med det stora sliptekniska forskningslaboratoriet. Åtgärden anses få stor betydelse för svensk industri, vars konkurrenskraft på detta område avsevärt förstärks.

Baskarpsbor gjorde busstur för studiebesök i Västervik

Som tidigare meddelats kommer Slip-Naxos' produktion i Baskarp att överflyttas till Västervik. Fabriken i Baskarp är i drift till den 2 augusti, därefter är det semesterdags. Efter semestern är den personal vid Baskarpsfabriken, som vill följa med till Västervik, välkommen dit.

Fredagen den 26 april företog ett femtiotal anställda i Baskarp inklusive familjemedlemmar en busstur till Västervik för att dels bese Slip-Naxos' anläggningar och dels bekanta sig med "Ostkustens pärla", som staden kallas.

Det vackra sommarvädret medverkade bl.a. till att det blev en givande resa. Direktör N

Malte Nilsson hälsade välkommen och innan gästerna med sakkunniga ciceroner gav sig ut på rundvandring i fabriken hade de sett den intressanta film om Slip-Naxos och dess tillverkning, som spelades in lagom till invigningen av det nya forskningslaboratoriet.

På kvällen var Baskarps-borna inbjudna till middag på Stadshotellet med deltagande gäster från Västerviks stad. Drätseldirektör Artur Söderhult presenterade Västervik och berättade intressanta saker om staden. Han informerade också om bl.a. bostadsfrågor och hyreskostnader. Baskarps-borna hälsades varmt välkomna till Västervik och drätsel-direktören framhöll med skärpa, att "vi tror på den industri ni har anställning hos".

Dir. Nilsson meddelar, att i den mån bostadsfrågan inte är löst då det är tid att genomföra överflyttningen, erbjuder Slip-Naxos traktamente och en viss reseersättning.

I strålende sommarväder i slutet av april företog ett femtiotal baskarpsbor en busstur till Västervik för studiebesök vid Slip-Naxos' anläggningar och passade samtidigt på att bekanta sig med "Ostkustens pärla"

Norska arkitekter studerade Höganäs byggkeramiska produkter applicerade i kungl. huvudstaden

Höganäsbolagets Stockholmskontor hade den 6 maj besök av en grupp norska arkitekter från Mo i Rana och Trondheim. Avsikten var att studera objekt, där Höganäs byggkeramiska produkter kommit till användning.

Besöket började på kommunalkontoret i Täby köping, där det bjöds på kalla drycker och fastighetschefen Appel informerade om den stora utbyggnaden av Täby storcentrum. Därefter besöktes Tibbleskolan samt affärs-huset i storcentrum.

Lunch intogs på restaurang Balloptikon, högt upp i det nya TV-tornet på Norra Djurgården. Denna restaurang valdes inte bara med tanke på hur maten skulle smaka utan även med tanke på alla de Höganäsplattor, som finns i byggnaden.

Efter att ha beundrat den grandiosa utsikten över Stockholm, studerades fasaderna på BP-huset, Skolöverstyrelsens hus på Kungsholmen samt ett affärshus i Axelsberg. Därefter gick färden till Skärholmens centrum,

där beläggningen på Polishusets gård består av Hyllinge marktegel. I samband med återfärden, som skedde med tunnelbana, fick gästerna tillfälle att se den vackra T-stationen i Skärholmen, där golv och väggar är klädda med Höganäs nr 450 rödbrun flammig. Tun-

nelbanefärden avslutades vid Zinkensdamms T-station, som också är rikligt försedd med Höganäsklinker. Som sista visningsobjekt stod på programmet entrén i Stockholmskontorets fastighet på Karlsbodavägen.

L.E.

Ingenjör Leif Evensen, Höganäsbolagets Stockholmskontor, flankerad av salgssjef Daglinn Aspö, Trondheim, t.v., och arkitekt Nils Toff, Mo i Rana.

Hoeganaes Corporation bygger atomiseringsverk

Höganäs-koncernen, som är världens ledande producent av järnpulver, tillkännagav i höstas beslutet att komplettera sortimentet av järnsvampsbaserat pulver med produktion av atomiserat pulver i Höganäs. Denna produk-

tion är nu igång och de första kvantiteterna skeppades i förra månaden.

Beslut har nu fattats att bygga ett atomiseringsverk vid Hoeganaes Corporation i River-ton. Den nya atomiseringsanläggningen, som

skall stå färdig i slutet av 1969, får en produktionskapacitet av 50 000 ton pulver per år. Höganäs-koncernens totala kapacitet för produktion av järn- och stålpulver kommer där-efter att överstiga 200 000 ton per år.

FABRIS industrimurningsverksamhet till HÖGANÄSKONCERNEN

I förra månaden träffade Höganäs-koncernen och Fabris AB i Malmö ett samarbetsavtal, vilket i huvudsak innebär att Höganäs-koncernen genom sitt entreprenadföretag AB Höganäsarbeten övertar den av Fabris be-

drivna industrimurningsverksamheten.

Övertagandet skedde omedelbart och samtliga anställda, som är knutna till denna verksamhet vid Fabris, har erbjudits anställning vid Höganäs-koncernen.

Av två tidigare konkurrerande organisationer blir en ny slagkraftigare med placering i Höganäs i omedelbar anslutning till moderbolagets samlade resurser inom den eldfasta och syrafasta sektorn.

AB TREMPEX har genomfört den första utbyggnadsetappen

För att tillgodose ökad efterfrågan på säkerhetsglas för den i Sverige kraftigt expanderande bilindustrin har AB Tremplex i Eslöv, som tillgodoser hälften av Volvos behov av hårdade bilrutor, byggt ut sin anläggning. Utan produktionsstopp har som första etapp i företagets utbyggnad uppförts en tillverk-

ningshall 78 × 26 m delvis över den gamla fabriken. Den andra etappen blir utrymme för råvarulager.

En ny produkt håller på att framtagas, nämligen elektriskt uppvärmda bakrutor för att eliminera dimbildning, vilka blir en lagstadgad säkerhetsåtgärd i bilen. I ett kom-

mande nummer av Brännpunkten skall vi berätta om tillverkningen av denna nya produkt.

Tremplex nya tillverkningshall i vilken tillverkas säkerhetsglas för bilindustrin. Den övriga delen av anläggningens 2 000 m² golvyta skall disponeras som lagerutrymme.

Et godt referenceobjekt for Höganäs klinker

Den 2 maj indviedes Virumhallen — en sporthall i Virum norr om København — som er et godt referenceobjekt for Höganäs klinker. Alle klinker indvendig og udvendig er fabrikat Höganäs. Udvendig facade er beklædt i ca 7 m højde med nr 450:10 klinker-brun, specialudført, opsat med bagsiden, altså kløversiden udad, areal ca 800 m². Alle gang-arealer indvendig er beklædt med nr 450, rød-brun flammet, i selve hallen både trapper og ca 1 m op ad væggen, areal ca 1 500 m².

G Skov

Fra Virumhallens indvielse. Fra venstre vice-borgmester Ole Harkjær, Hs. kgl. Højhed, arveprins Knud, Hds. kgl. Højhed, arveprinsesse Caroline Mathilde, fru og borgmester Poul Fenneberg ved ankomsten.

Champinjongratinerade rödspättfiléer med smördegshalvmånar och andra delikatesser

I TBV:s regi startades i höstas en matlagningskurs i Höganäs med elva deltagande tjänstemän vid Höganäsbolaget. Med stort intresse och god framgång har dessa under fjorton kvällar genomfört kursen, varom en av deltagarna berättar.

Upprinnelsen till kursen var följande. Större delen av tjänstemännen hade under 2½ år genomgått en högre företagsekonomisk kurs i Hålsingborg och därvid sammansvetsats till ett team, som man ogärna ville splittra. Därför beslöt man att efter allt pluggande söka en lättare form för att träffas och då kom matlagningskursen alldeles förträffligt till pass som fortsatt kamratlig samvaro.

Med början i september förra året har man samlats varannan torsdag i Yrkesskolans utmärkta lokaler, där menyn varit mycket omväxlande från enklare husmanskost till verkliga delikatesser. Enligt husmor, fru Karin Lundström, Ängelholm, har laget utvecklats snabbt genom sitt stora intresse för matlagningskonsten. Detta har även visat sig i hemmen, där herrarna numera står för en och annan godbit till fruns och barnens förtjusning. Det fanns bland deltagarna de som aldrig hade hållit i en diskhandduk och ännu mindre vågat sig på att laga någon rätt. Nu ses de ofta i köket för att baka, laga mat eller diska, som kanske inte är så lockande.

Förtroende för herrarnas matlagningsförmåga fick säkerligen deras fruar och fästmörsedan de som avslutning på kursen hade inbjudits att avnjuta följande måltid:

Husmor, fru Karin Lundström, med fyra deltagare i matlagningskursen, mer eller mindre engagerade i förberedelserna för den avslutande festmåltiden. Fr.v. Sven Lundgren, Curt Boström, fru Lundström, Lars Petersson och Lennart Holm.

Juice med cocktailtilltugg
Tomataladåb med pepparrotsgrädd och räkor

Champinjongratinerade rödspättfiléer
med smördegshalvmånar
Madame Denises gratinerade kalvkotletter
med små brynta potatis och petits pois
Orange Surprise

Vid terminsavslutningen i april hade inbjudits skolans rektor Nils Gerward, som kunde njuta av bl.a. stekt ungtupp i rödvinssås med champinjoner, lök och ris. Hans belåtenhet över anrättningen resulterade i att en mera avancerad kurs anordnas kommande höst, vilket livligt uppskattades av kursdeltagarna.

L-gren

Gruvbion återuppstår i Höganäs museibyggnad

Alltifrån premiären i maj 1954 var Höganäs gruvbio 100 m under jord en turistattraktion av stora mått och ca 60 000 personer besökte bion, innan den lades ner för något år sedan. Olika alternativ har sedan dess diskuterats för att gruvbion skulle återuppstå i annan lämplig form. Lösningen blev beslutet att inrätta en gruvbio i källarutrymmet i om- och tillbyggnaden av Höganäs museum.

Höganäsbolaget har helhjärtat lämnat sin medverkan till projektet. Museet får sålunda i önskad omfattning överta bioapparaturen och erhåller förutom ett ekonomiskt bidrag material såsom pitprops för att miljön från den gamla gruvbion skall bli så illusorisk som möjligt. Den nya bion arrangeras helt i museistyrelsens egen regi.

Med museets tillbyggnad avses i första hand att bättre än tidigare kunna visa museets ke-

ramiska samlingar. Avsikten är att på ett seriöst sätt visa inte bara Höganäsbolagets äldre tillverkning utan jämväl representativa produkter från stadens och bygdens keramiker. Detta har länge varit museets mål, som nu kan genomföras i och med tillbyggnaden.

Höganäs museum har blivit en naturlig samlingspunkt för allt det keramiska — både produkt och intresse — som sedan mer än ett sekel finns i höganästrakten.

Med en hundraårig träspade tar stadsfullmäktiges ordförande Henry Hansson symboliskt det första spadtaget till Höganäs museibyggnads omfattande om- och tillbyggnad, som pågår för fullt. Direktör K G Paulson, Höganäsbolaget, bevitnar det för museet historiska ögonblicket.

Bättre tur för damerna i Höganäs konstutlottning

— Konst, liksom dikt, är något man skall uppleva själv, därför att konst och dikt inte bara är att se och läsa utan också att känna.

Dessa rader är ett litet utdrag ur det välkomstanförande Konstföreningens ordförande, Eva Jensen, höll vid utlottningen av konstverk på Bruksgården i Höganäs den 17 maj, då konst utlottades för 8 000 kronor.

Det ligger en stor portion sanning i Eva Jensens uttalande. De som varit aktiva inom

konstsektionen har nog upplevt känslan av att många av tavlorna, som man under "hängningsdagarna" flyttat runt väggarna ett flertal gånger, är som en kär vän. Man har lärt känna den, kan dess svagheter och fördelar, man håller av den som den är och har svårt att skiljas från den. Vi inom konstsektionen hoppas att det för samtliga vinnare fanns en kär vän att ta med sig hem.

Följande konstnärer var representerade i

utställningen: Hans Fallenius, Erik Emanuelsson, Gerda och Hanne Swane, Hans Brage, Halmstad-gruppen, Carl-Bertil Sehlin, Eva Rodenius, Ulf Eriksson, Anders Kronberg, Tomas Nordbäck, Sven Olov Ehrén, Stig Claesson, Axel Olsson, Mona Ridderstad-Cedergren samt tre polska konstnärer.

Statistiken genom tiderna visar, att de manliga vinnarna uppgår till 75 %. Eftersom vi kvinnor är ute efter jämlikhet med mannen, så måste ju statistiksiffran på något vis bättre på. (Att sedan endast 15 % av totala medlemsantalet utgöres av kvinnor behöver vi ju inte låtsas om. Vi använder oss, som vanligt är, av den statistik som passar bäst för tillfället).

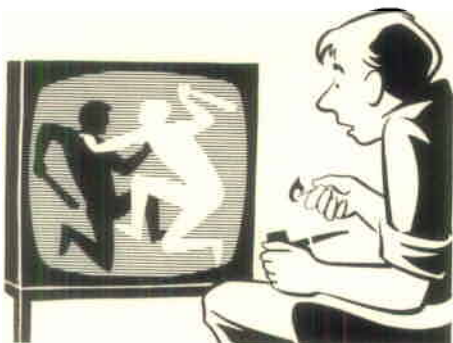
Från kvinnligt håll kom därför det önskemålet att vi skulle utse en manlig "fru Fortuna". Vi beslöt att genom lottning nominera denna så viktiga person. När lotten föll på Sven-Åke Henningsson drog alla "kvinnor" en lättnadens suck, för då visste vi att statistiksiffran skulle springa i höjden. Mycket riktigt. Första vinsten gick till Ingegerd Runosson, som valde Hans Fellenius "Grekisk kust".

"Jag har aldrig vunnit fast jag har haft två andelar i flera, flera år." Denna klagolåt från Paul Ekroth gjorde tydligen susen, eftersom vinst nr två tillföll honom. I glädjen över detta pungade han gärna ut med ett flertal hundringar i mellanskillnad för att kunna ta en tvåtusenkronorstavla med sig hem.

Att man skall vara lojal mot sitt företag i alla avseenden sitter väl inpräntat hos vinstdragaren. Två vinster drog han nämligen till

Vid höganästjänstemännens konstutlottning i maj gynnades damerna av Fru Fortuna i större utsträckning än tidigare. Här hänger fru Ingegerd Runosson i hemmet högsta vinsten, Hans Fellenius "Grekisk kust".

*Vi sitter och tittar bort i en vå
tar kväll på TV-apparaten.
För man ska ju någonting hitta på,
förutom att smälta kvällsmaten.*

*Man kan alltid hoppas, att "Aktuellt"
i dag ska bli ett av de bästa.
Men sen vi väl sett hur läget är ställt,
är kvällen förstörd för det mesta.*

*Dan efter idisslar vi alltihop,
som vår allmänbildning ju kräver.
Och inte behövs det nåt mikroskop,
att tyda rubrikers bokstäver.*

*Det osar och pyr i vår arma värld:
den ser hopplös ut för tillfället.
Vi har ju knappt dämpat en oroshärd,
förr'n vi får en annan i stället.*

*Att dilla om frid på jorden är trams,
trots Thant och Förenta Nationer.
Om inte ett par tre ens kan bli sams,
kan ej några tusen miljoner.*

*Det finns som bekant mer än en folkras
och alla är "bröder och systrar".
Men till en sän gammal snart bortglömd fras
finns ingen numera som lystrar.*

*En sak bör man undvika d'e så klart:
Att låta sig födas mörkt färgad.
Ty fattig är alltid den, som är svart.
En vit kan ju vara välbärgad.*

*Att blanda ihop vitt och svart blir grått;
det skulle nog bara bli värre.
Så kanske det varit bäst om vi fått
bo kvar, där vi satts av Vår Herre.*

EVALD JOHANSSON

Forts. fr. föreg. sida

Höganäs AB och ett tröstpris till koncern-
chefen Olov Herneryd.

Bland vinnarna i den ordinarie dragningen
var Janet Olsson, Aina Johansson, Monica
Olsson och Gunilla Olofsson. Tröstpriser fick
Marianne Boström och Gunnel Jönsson.

VETERANER som slutat sin tjänst

Hilding Melén
Billesholm

Åke Nordgård
Höganäs

Trivdes bäst i gruvan

Den längsta tiden av 51 tjänsteår vid Höga-
näsbolaget har Hilding Melén, 67, arbetat vid
gruvorna i Gunnarstorp och Nyvång. Efter
transport till fabriksdriften i Bjuv konstaterade
han, att friheten i arbetet som gruvkarl
var en odiskutabel trivselfaktor.

— Som 14-åring fick jag 1914 mitt första
jobb vid Skrombergavverkens glasyravdelning,
vilket varade till första världskrigets utbrott,
berättar Melén. På hösten året därpå började
jag som gamspojke vid Gunnarstorp's gruva,
blev sedan "hackepojke" under jord och så
småningom dragare. 1918 överfördes jag till
Nyvångs gruva, men var efter ett par år åter
tillbaka i gunnarstorp'sgruvan. De sista tjugo
åren av min anställning vid Bolaget var jag
sysselsatt i Bjuvsverkens fabriker.

Egen välskött fastighet med prydlig träd-
gård har tagit det mesta av fritiden.

Ungdomlig veteran

Det måste vara underbart att gå in i pensions-
åldern med så väl bibehållen spänst och be-
varat ungdomligt sinne som kännetecknar
Åke Nordgård, 67. Som snickare vid Höga-
näsbolaget under 44 år har han haft sina hu-
vudsakliga arbetsuppgifter i företagets fastig-
heter och kontorslokaler.

— Efter slutad skolgång började jag som
springpojke i Appelgrens bageri, berättar
Nordgård. Vid 15 års ålder blev jag snickare-
lärling i Höganäs Båtvarv och fortsatte min
utbildning i Bröderna Perssons snickerifabrik.
På den tiden var snickaryrket ett säsongs-
arbete och det fanns inte jobb året runt. Jag
övergick sedan till SJ med arbetsuppgifter i
dess stationshus och andra fastigheter längs
sträckan Ingelstråde—Mölle.

1924 tog jag anställning vid Höganäsbola-
get och har trivts där under mina 44 tjänsteår.
Goda arbetskamrater och gott bemötande på
mina olika arbetsplatser inom företaget har
bidragit därtill, slutar Nordgård.

Hans trevliga sätt i umgänget med andra
människor är säkerligen en bidragande faktor
till trivseln. Hans skicklighet som yrkesman
har på många sätt kommit till uttryck i den
egna äldre fastigheten, som han undan för
undan har moderniserat. I hans bohag finns
också bevis därpå. Ett par tavlor i olja signe-
rade Å.N. vittnar om att han i yngre år od-
lade denna hobby. Och hemmet har alltid
varit centralpunkten på fritiden.

R.E.

PERSONALNYTT

Uno Nilsson

Bertil Åkeson

Uno Nilsson, ingenjör, tillträdde den 1 maj
en ny befattning på Anläggningsavdelningen
som biträdande överingenjör i samband med
att Instrument- och Värmetekniska avdel-
ningen sammanslogs med förstnämnda av-
delning.

Bertil Åkeson, jur. kand., efterträdde den
1 april ombudsman Lars Gewalli som före-
tagets jurist.

Statistiksiffran för de kvinnliga vinnarna steg
sålunda från tidigare 25 till 36 %. Med detta
uppsving bör vi vid konstdragningen våren
1969 ha nått den eftersträlvade jämlikheten,
givetvis under förutsättning, att efterföljande
herrar "fru Fortunor" sköter sig lika bra som
S-Å Henningsson.

Efter vinstdragningen dukades supé fram
och alla åt, drack och blev glada. För dans-
musiken svarade den förnämna orkestern The
Five Tones och för trivseln ca 130 personer.
Iordningställandet dagen efter ordnade ett
antal tappra, trötta herrar. En eloge åt dem!

Marianne Boström

Hur ett nummer av Brännpunkten kommer till

Ett nytt nummer av Brännpunkten har distribuerats till omkring 4 300 läsare. Det är väl inte många av dessa som reflekterar över det arbete som ligger bakom. Denna artikel avser främst att i korthet berätta om det tekniska utförandet. Artikeln har emellertid en annan väsentlig uppgift — att vara ett uttryck för den avgående redaktörens tack till alla dem som under synnerligen angenäma samarbetsformer utfört ett mycket fint arbete vid personaltidningens tekniska framställning.

Maskinsättare Carl Nåbäck — en duktig yrkesman med 35 års erfarenheter i jobbet.

Reklamtecknare Harry Thomasson i arbete med Brännpunktens layout

Kemigraf Lennart Persson på Kliché-Centralens etsningsavdelning

Handsättare Åke Jönsson i färd med ombrytning av tidningen

Att redaktören svarar för innehållet behöver väl inte framhållas. Förutom egna artiklar gäller det att insamla och redigera bidrag från koncernens olika verksamhetsområden. En viktig uppgift är att skaffa bildmaterial. En bild säger mer än tusen ord, heter det, men det skall vara bra bilder med "action", där personalen figurerar.

I vad det gäller koncernbidrag har redaktionen alltid arbetat med det målet att Brännpunkten skall vara en koncerntidning och inte enbart ett språkrör för moderföretaget. Förutsättningarna att lyckas därmed beror på det intresse "döttrarna" visar för personaltidningen, dvs. på den aktivitet de lokala medarbetarna vid dotterföretagen utvecklar. Här är det på sin plats att utan namn tacka några för intresserad medverkan.

Framhållas bör, vad f. ansvarige utgivaren, intendent Bertil Wallgren, i olika sammanhang underströkt, att en personaltidning inte bara skall vara för utan också av de anställda. På denna punkt finns mycket övrigt att önska ifråga om spontana bidrag. Och en pt-redaktör kan inte sitta med armarna i kors och vänta härpå.

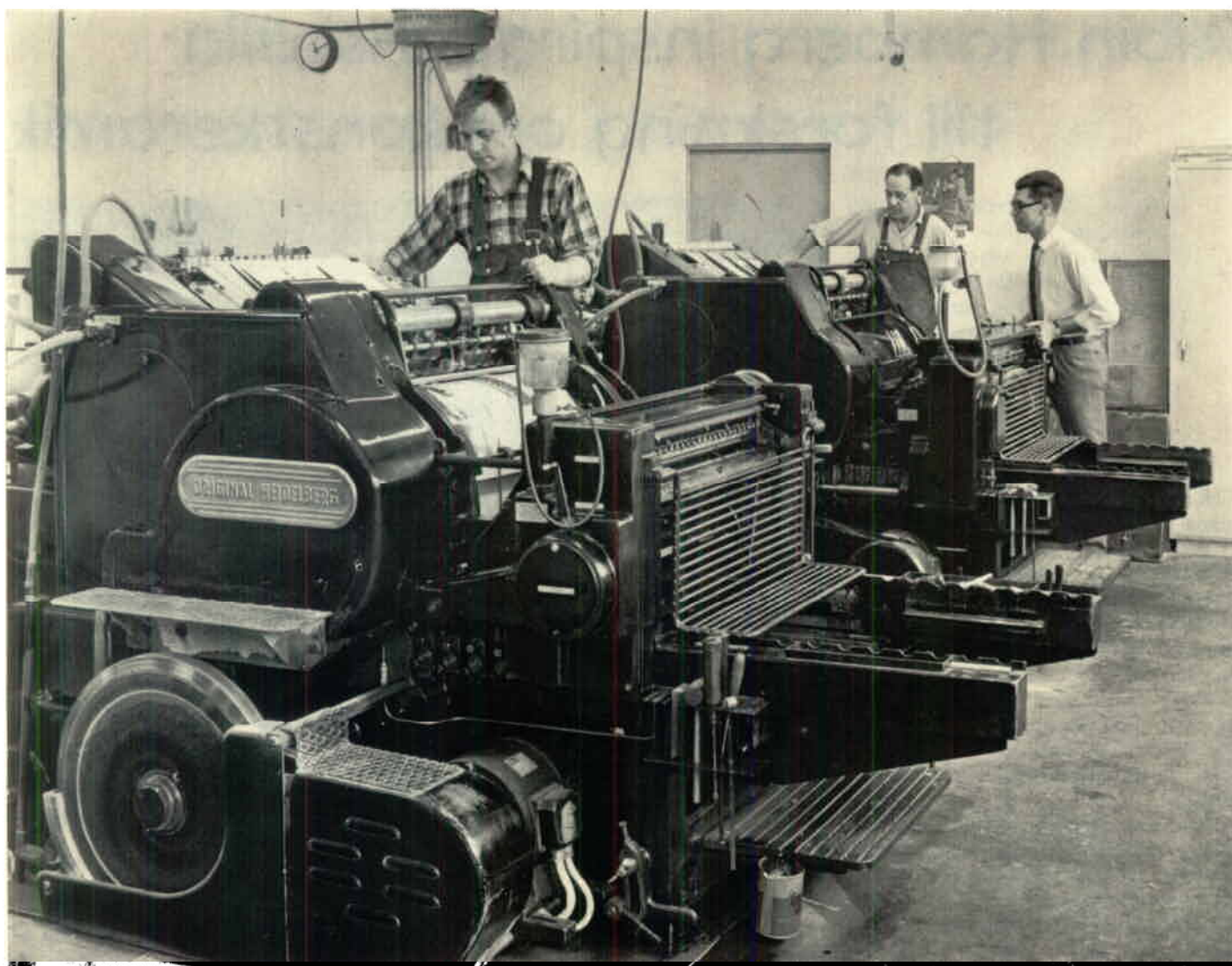
När det redaktionella arbetet ifråga om manus är slutfört, går dessa till tryckeriet för sättning i spalt.

Sedan 1954 trycks Brännpunkten av AB Boktryck, Hälsingborg. Under tryckeriets chef, direktör Gösta Vamling, är faktor Kurt Andersson vår kontaktman — alltid på plats, lätt att samarbeta med.

På tryckeriet kommer maskinsättare Carl Nåbäck först in i bilden. Sättmaskinen, en s.k. radgjutningsmaskin, har tangentbord ungefär som en skrivmaskin. Av den till 280°C uppvärmda metallen gjutes där textrader med hjälp av matriser. Genom byte av "magasin" kan olika stilgrader och stilsorter framställas.

De färdigsatta spalterna går sedan till redaktören för korrekturläsning. Vidare skall rubriker, mellanrubriker och bildtexter utformas, vilket allt i ett nötskal skall berätta om en artikels innehåll.

Så är det tid att ta kontakt med tidningens layoutman, reklamtecknare Harry Thomas-

Tryckpressarna — de välkända "Cylinder-Heidelbergarna" — garanterar god tryckkvalitet. Längst f.h. faktor Kurt Andersson i samspråk med tryckeriförman Gunnar Lindberg. I förgrunden typograf Lars Lundin.

De färdigtryckta arken falsas automatiskt i en maskin och sedan återstår plockning, häftning och skärning, innan tidningen är färdig för leverans. Vid falsmaskinen bokbindare Stig Frick.

son, innehavare av Harry Thomasson AB, Hälsingborg. Efter redaktörens anvisningar svarar han s.a.s. för Brännpunktens ansikte och bidrar med bl.a. teckningar, som han uppslagsrik och med mästertlig hand utför.

Det är också layoutmannens uppgift att beskära bilder och beställa klichéer med iakttagande av det utrymme som står till buds. Klichéerna framställs av AB Kliché-Centralen i Hälsingborg.

De illustrationer vi ser i en trycksak utförd i boktryck består av klichéer som framställts på fotografisk väg med hjälp av vissa etsningsmetoder. Streck-klichéer kallas de som återger original med heltäckande ytor och linjer. Raster-klichéer återger original bestående av olika tonvalörer, t.ex. ett fotografi.

Första momentet i framställningen är fotografering av originalet så att man får ett negativ. Bilden syns på detta med ombytta valörer, dvs. originalets ljuspartier blir mörka, medan dess mörka partier blir ljusa, genomskinliga. Från negativet överförs bilden genom kopiering på en blankpolerad zinkplåt, som i förväg har preparerats med ett ljuskänsligt skikt. Vid etsningen av platen kommer de partier

som inte fått något skyddande skikt att etsas bort, så att bilden framstår i relief med de tryckande partierna upphöjda och de inte tryckande nedsänkta. Efter provtryckning och vissa efterarbeten, t.ex. fasettfräsning och montering på lamellträ, är klichén färdig att levereras till tryckeriet.

Dit går också den färdiga layouten och den maskinsatta texten, klichéer och rubrikstil sättes samman till sidor av handsättare Åke Jönsson. På de s.k. ombrutna sidorna göres ett nytt korrekturavdrag, som granskas av redaktören och tryckerifaktorn. Efter eventuella korrigeringar är så materialet färdigt för tryckning.

Brännpunkten trycks på ett 100 g glättat bestruket papper, som ger tryckeriförman Gunnar Lindberg och hans medhjälpare goda möjligheter att få fram en tillfredsställande kvalitet vid återgivning av text och framför allt bilder.

De färdigtryckta arken skall sedan falsas (vikas), plockas samman till en tidning, häftas och skäras. Med flinka händer stoppas där efter de färdiga tidningarna i redan adresserade kuvert för distribution till läsekretsen via posten.

Albin Hamberg inspirationskälla till forskning om konstkeramik

Modellör Albin Hamberg har i olika sammanhang figurerat i Brännpunktens spalter som höganäskeramikens "grand old man". Han blev också inspirationskälla till en intressant keramisk forskningsuppgift för konsthistoriska institutionen vid Lunds universitet som makarna Ann-Charlotte och Torsten Weimarck genomfört och varom de här berättar.

— Det var ett intresse för jugendstilen som bragte oss i kontakt med konstkeramiken från Höganäsbolaget. Vi hade en vas, stämplad Höganäs och av omisskännligt sekelskiftsutseende — östasiatisk grundform, gäss som traskade runt vid basen med böljande sträckta halsar och med ornamentalt modellerade träd som inramning. Vi rådfrågade museer och fackböcker, men ingen kunde hjälpa oss att få reda på vem som gjort vasen och hur det var möjligt att ett föremål av så kontinental karaktär en gång kunde ha tillverkats i Höganäs.

Så träffade vi av en tillfällighet på den gamle modellören Albin Hamberg — nu 93 år gammal — och ett långt och givande samarbete med honom tog sin början. Det var han som en gång modellerat vår gåsvas.

Det passade bra — våra konsthistoriska studier i Lund krävde att vi skulle göra en uppsats — och vi ville inget hellre än att på heltid få ägna oss åt att undersöka Hambergs keramiska verksamhet. Vi började med att fördjupa oss i sekelskiftets konstkeramik i allmänhet. Desto mer vi lärde känna denna, desto större blev vår undran över den jugendkeramik som finns förvarad — ännu så länge till stora delar magasinerad — på Höganäs museum, denna fina samling, som en gång utgjort kärnfabrikens modellkammare. Hambergs insats blev alltmer komplicerad och obegriplig för oss — det fanns en storhet och konstnärlig styrka i pjäserna som tycktes sträcka sig långt utanför Höganäs' i sammanhanget ganska snäva gränser.

300 föremål från Hambergs epok i museets samlingar

Således gick vi igenom museets höganäskeramiska samlingar, fotograferade ca 300 föremål från Hambergs epok — han var kärnfabrikens modellör 1889—1914 — och gick till honom med bilderna. Han fick berätta om varje pjäs så mycket han mindes. Utan hans medverkan hade vår uppgift varit totalt ogenomförbar. Nu fick vi ihop ett oerhört rikt material, mycket större än vad vi egentligen hade vågat hoppas på.

Eftersom det inte fanns en enda vederhäftig

Ann-Charlott och Torsten Weimarck studerar på Höganäs museum några av modellör Albin Hambergs keramiska rariteter, som inspirerade till deras forskningsuppgift.

tryckt källa om Höganäsbolagets konstkeramiska tillverkningar, dvs. 1832—1927, och för att kunna sätta in Hambergs epok i sitt rätta sammanhang, var vi tvungna att mera översiktligt undersöka även den tidigare höganäskeramiska historien och den som följde efter Hamberg. Vår uppsats kom således att omfatta konstkeramiken i Höganäs i sin helhet.

Fortfarande var det främst jugendepoken som intresserade oss. Vi fann en artikel i en tidskrift från år 1892 om höganäskeramik, där denna lovordades och jämfördes med mycket moderna kontinentala fabrikers tillverkningar och där höganäskeramiken sattes långt före Sveriges stora porslinsfabrikers produktioner.

De föremål som tidskriftsartikeln syftar på är alla präglade av ett engelskt konsthantverksideal — motto: Rädda det äkta hantverket undan industrialismen! — ett ideal som senare skulle ingå som en väsentlig del i jugendrörelsen. Vid Konst- och Industriutställningen i Stockholm 1897 var det endast Rörstrand, Gustavsberg och Höganäsbolaget som i redogörelsen behandlades i mer utförliga artiklar. Författaren till redogörelsen har sett tillverkningarnas värde ur jugendstilens synvinkel, dvs. det var endast dessa tre fabriker som tillägnat sig den nya stilen: Rörstrand med Alf Wallander från 1895, Gustavsberg med Gunnar G:son Wennerberg från samma år, men — vilket vi visat i vår undersökning

— Höganäsbolaget redan omkring 1890—1891. Höganäsbolaget torde därför vara den första fabriken i Sverige, vars produktion kan anses falla under jugend. Ur konstvetenskaplig synvinkel är detta ett mycket intressant resultat, då det ännu är mycket lite känt om hur jugendstilen nådde Sverige. Traditionellt brukar Wallanders och Wennerbergs knytande till Rörstrand respektive Gustavsberg 1895 räknas som det första uttrycket för jugend inom den svenska keramiken.

Till stora delar är detta emellertid Albin Hambergs förtjänst. I vår uppsats har vi visat att det var samtidens största europeiska konstnärer som inspirerat Hamberg till denna stortartade sekelskiftskeramik vid Höganäsbolaget.

Jugendrörelsen innebar inte bara skapandet av en ny konststil — dess sociala sida var lika betydelsefull: Omvandla världen genom att göra den vackrare, omvandla människorna genom att ge dem ett konstnärligt skapande arbete, ge dem en totalmiljö, undvik det fula, falska och meningslösa!

Också under denna aspekt återfann vi Hamberg. Hans grundliga utbildning med de många utländska stipendierna, hans sociala patos, hans initiativ till betydelsefulla institutioner i Höganäs — yrkesskolan, hantverksföreningen, Höganäsutställningen 1928, museet — tecknar bilden av en stor jugendmänniska, som ur sin samtid från alla områden uppsnappade det finaste den hade att erbjuda.

Bjuvsidealism med scouting som hobby

Idealism är ett ord som fått allt sämre klang i vår materialistiska tid och allt mindre offras på idealismens altare. Ett lika glädjande som strålande undantag härifrån är reparatör Harley Hellman, 32, Bjuvsverken. Som ledare för nyligen 10-årsjubilerande IOGT Scoutkår i Bjuv har han i samarbete med fru Gunnel satsat oräkneliga timmar av sin fritid i denna uppgift.

Att i detalj redogöra för vad Harley Hellman med fru upplevt tillsammans med bjuvskårens flick- och pojkscouter fordrar stort utrymme. Här blir det endast en sammanfattande resumé med Harley som berättare.

— Den första kontakten med scouting fick jag i "Röda Molnets" scoutspalt i Brännpunkten. Jag läste där med intresse om scouting och sökte mig som 12-åring till Billesholms IOGT scoutkår. Efter att ha passerat scoutgraderna utnämndes jag 1955 till avdelningschef för kårens avdelning i Bjuv. Tillväxten blev så stark att vi två år senare beslöt att bilda en egen kår i Bjuv för vilken jag blev kårchef. 1960 sammanslogs flick- och pojkscoutförbunden inom IOGT och med min fru som ledare startade vi en flickscoutavdelning.

Från min billesholmstid kommer jag ihåg, att Höganäsbolagets dåvarande chef, dir. P. Eg. Gummeson, som var mycket intresserad av scoutrörelsen och all ungdomsfostrande verksamhet, invigde kårens stuga Björnakojan.

Bjuvsscouternas energiska ledare, reparatör Harley Hellman och fru Gunnel, poserar framför scoutlugan i Åvarp, där de oegennyttigt har satsat oräkneliga timmar av sin fritid.

Internationella kontakter

Förutom deltagande i IOGT:s förbunds-läger har kåren knutit många utländska kontakter. Vi var värdar för en busslast europeiska roverscouts (16—23 år) som deltog i European Rover Moth på Tiveden. Med bistånd av redaktör Ragnar Engberg, själv gammal scoutveteran, kunde vi bjuda de utländska scouterna av olika nationaliteter på ett mycket uppskattat besök i Höganäs gruvbio.

1966 deltog elva roverscouts och ledare från Bjuv i förbundets läger i Schweiz. Vid vårt besök i den internationella pojkstugan i Kandersteg visade det sig, att anläggningens chef var en av de deltagare i Rover Moth som besökte Bjuv. Ett kärt återseende!

Flickorna besökte flickscouternas internationella centrum Chalet i Adelboden. Världsflickscoutchefen Lady Baden Powell var på besök och att få trycka hennes hand och samtala med henne var väl en upplevelse för flickorna.

I två etapper har sammanlagt fem av kårens pojkscoutledare deltagit i Svenska Scoutrådets amerikaresa Operation USA och under en månad bott hos amerikanska familjer och studerat amerikansk scouting. Under en av etapperna deltog de också i Scoutexpon på Världsutställningen i New York med uppvisningar i scouting.

Ökat lokalbehov

Kåren har stadigt ökat i medlemsantal, f.n. 135 flickor och pojkar, och när gruvskolorna på Platsen hastigt skulle rivas stod vi utan lokal. Genom rektor Tänges försorg fick vi en källarlokal under idrottshallen i Centralskolan. Senare har kåren erhållit lokaler för roverscouts och seniorscouts i Riksbbyggens fastighet. Här har vi särskilt ledarorum och kårens livaktiga mammaförening håller också till där. I Riksbbyggen har även vargungarna en särskild lokal och blåvingar- samt flickscouts logerar i Församlingshemmet.

Tillsammans med billesholmsscouterna har vi arrenderat ett gammalt soldattorp i Åvarp i Billesholm med tillhörande markområde. Kårens ledare och äldre scouts har nästan varje lördag i två år arbetat med att sätta torpet i stånd, så att det blir ändamålsenligt som scoutstuga. Det är ofantligt många timmar som använts i denna uppgift och stor hjälp har vi fått av intresserade scoutföräldrar med anskaffning av material och arbetsinsatser. När stugan i sommar är färdig att användas för övernattnings och andra arrangemang, tror vi oss få lön för mödan.

Man måste vara tacksam för att man en gång kom med i en så internationell gemenskap som scoutrörelsen erbjuder, säger Harley. Och vad är väl naturligare än att man fortsätter som ledare för att hjälpa andra att bli delaktiga därav. Visst kan det kännas motigt många gånger och visst kan det vara svårt att å tiden att räcka till, men när man tänker på alla tjusiga scoutupplevelser och alla kontakter med scoutkamrater världen över, så blir uppdraget som scoutledare en angelägen uppgift i denna oroliga värld.

Vid sidan av kårarbetet har paret Hellman även varit engagerat på distriktsplanet, han som tekniska kommitténs ordförande i fem år och hon som vice distriktschef under samma tid. Harley har också representerat förbundet vid olika tillfällen, bl.a. vid en del konferenser i Danmark.

Det är en storartad insats Harley och hans fru utan tanke på belöning har gjort och fortfarande gör som ungdomsledare. Omsatt i pengar — som regel våra dagars värdemätare på frivilliga insatser under fritiden — skulle det bli stora summor av de otaliga timmar de offrat i denna uppgift. Nu är det förstås främmande för en scoutledare att tala om "offer" i sin verksamhet som sådan. Signet också av egen erfarenhet, att när den som upplevt scouting inifrån gör upp sitt bokslut som scoutledare, har han en behållning av större värden än vad klingande valuta kan ge.

Ragge

Höganäs AB intecknade två vpr. i "Segerskyttet"

Höganäsbolagets skyttar gjorde en fin årsstart genom att i inomhusskytte i Hälsingborg vinna "Segerskyttet" och tog därmed inteckningar i två vandringspris.

Tävlingen är uppdelad i fyra divisioner med fyra namngivna skyttar, varav de tre bästas resultat räknas. Höganässkyttarna, som deltog i div. II, genomförde tävlingen utan förlust och toppade prislistan med 2.810

poäng. Närmast kom Sydkraft I med 2.744 poäng.

De fem bästa lagen oavsett division tävlade sedan i det s.k. "Segerskyttet" om det av Höganäsbolaget för fem år sedan uppsatta vandringspriset. Första året triumferade Höganäs och det blev sålunda nu den andra inteckningen med 2.257 poäng i hård strid med Hj. Persson, Rügge, som uppnådde 2.253 poäng.

Dessutom erövrades Linjebuss vpr. Segrare de tre närmast föregående åren har varit S.J. Hälsingborg, KF och Byggnadsindustrin.

Höganäslaget bestod av Hans Högestam, Gunnar Thornblad, Kjell Uno Ohlsson och Jan Hjelm. Högestam medverkade framför allt till triumfen och han tangerade inomhusrekordet 197 poäng.

Bt-sporten har vunnit ökad terräng inom Höganäsbolagets korpiddrott och de första bt-mästerskapen har arrangerats vid företaget. Sjutton spelare konkurrerade om titeln "Höganäsbolagets bt-mästare" 1968 i singel och herrdubbel.

Jan-Åke Edvinsson blev singelmästare genom att finalbesegra Norman Olsson i bäst i fem set med siffrorna 21-16, 21-14, 7-21, 21-16. Närmast kom Olle Johansson, Gösta Boberg, Sven Lundgren och Christer Hult.

Dubbelmästare blev Edvinsson-Olle Johansson med finalseger över Lundgren-Hult med 21-9, 21-7 och 21-8. Gösta Boberg-Bo Andersson och Norman Olsson-Stig Elm-gren kom närmast på prislistan.

R.E.

Höganäsbolagets framgångsrikaste lag i Höganäskorpens bt-serie. Fr.v. Olle Johansson, Sten Glibberg och Jan-Åke Edvinsson. Den senare blev Bolagets bt-mästare i singel och vann dessutom dubbeln tillsammans med Johansson.

Årets bt-mästare inom Höganäsbolaget korade

Blir det inte strike gäller att täcka rutan

För andra året i följd lyckades Bönnelyche IF vid Bönnelyche & Thurö AB i Malmö bli seriesegrare i en korporationsserie för 3-mannalag i bowling. Förra årets serie vanns ganska överlägset, medan det i år var betydligt jämnare. I näst sista matchen utspelades en ren final mot Pressbyrån. Efter en hård och spännande uppgörelse stod Bönnelyche IF som segrare.

B.J.

Bönnelyche IF:s seriesegrande 3-mannalag i bowling. Fr.v. Bengt Jacobsson, Ingmar Lindh och John Tegsäter.

Summary

THE HÖGANÄS COMPANYS ACTIVITY was once upon a time entirely based on the presence of coal and clay in N.W. Scania and mining was carried out in a great number of underground pits. Since the extraction of other fuels than coal from nature's resources has become more and more predominant, the companys mining activities have been directed towards the winning of raw materials for ceramic production. Progress over the last decennia so far as excavation is concerned has made it possible to favourably utilize more and more deposits by highly mechanized methods of open mining. This has to a great extent a change both in the demand for labor — quantitywise — and in the mining activity itself. In the beginning of this decade, about 500 workers were engaged in mining, and today there are approximately seventy. Only one mine is in operation underground whereas different kinds of clays are broken in about 10 open mines. An account of the Höganäs companys present-day mining activities is given in the main article.

AT A LIVELY AND INFORMATIVE meeting of the Höganäs Works Committee an account was given of the Höganäs Groups different fields of activity. Expectations for the present year were predominantly optimistic with reservation for such factors that for different reasons may affect prospects for a successful 1968.

An account was given of amounts granted by the Board of Directors for new investments totalling 3.5 MKr (\$ 700.000). Of this figure, \$ 70.000 is intended for a concentration works at the companys open mine at Axeltorp, from where kaolin is taken for the refractory pro-

duction. Furthermore a sum of 50.000 kr was granted for installations against dust and noise at different plants.

HÖGANÄS AB AND MUNKSJÖ AKTIE BOLAG have made an agreement concerning the marketing of building board whereby a mutual sales organization, Förenade Tak AB, has been created. This new company will be the biggest in Sweden in its field and will have about 550 employees.

An agreement has been made between the Höganäs Group and Fabris AB which mainly means that the Höganäs Group, through its contractor, AB Höganäsarbeten, takes over the industrial bricklaying activity now carried out by Fabris. AB Höganäsarbeten, that previously have had their main office in Stockholm have recently moved to Höganäs where new offices are to be shared with a number of Fabris employees who have been transferred to the Höganäs Group.

SLIP-NAXOS, THE HÖGANÄS COMPANYS SUBSIDIARY AT VÄSTERVIK has expanded by taking over the ASEA firm AB Diadur, Robertsfors. As a consequence Diadurs entire production of diamond honing tools and grinding discs will be moved to Västervik.

Slip-Naxos manufacture of abrasive cloth and abrasive coated paper which has been carried out for more than 50 years at Baskarp, will be transferred to Västervik some time this fall.

The Höganäs companys subsidiary at Eslöv, AB TREMPLEX, that manufactures tempered

glass for car windscreens and windows has completed the first stage of enlargement. Without halting production, a plant covering an area measuring 78 × 26 metres has been erected, partly covering the old factory. In the second stage, a store for raw materials will be completed.

THE HÖGANÄS COMPANYS SUPERVISORS at the plants in N.W. Scania have had their annual information meeting. The President, Mr. Olov Herneryd, gave thorough information about the result of concern activities during 1967 with main stress on the mother companys different branches of production.

THE FACT THAT THE PRODUCTION APPARATUS is becoming more and more influenced by automatization, requires training of employees. Such training is carried out both during and after working hours. Ten employees from the office staff have graduated as company economists after completion of a two year voluntary course.

In this connection can be mentioned that the Works Committees at the subsidiaries Bönnellyche & Thurö AB in Malmö and Evers & Co at Hälsingborg are preparing courses covering questions about works committees' activities.

THE INTERWORKS SPORTS activity is still increasing encouraged by monetary contributions from the company. Many kinds of sports are included in the programme and particularly shooting has enjoyed great success.

Silverpokalen vandrar vidare

För adertonde gången tävlade Höganäs-bolagets skyttar den 4 maj om det individuella vandringspriset Silverpokalen på N Vrams skjutbana. Skrombergaverken var inte representerat och det blev en kraftmätning mellan

Höganäs och Bjuvs skyttar.

Liksom förra året var det i toppen en hård strid mellan höganässkyttarna Christer Fridh och Gunnar Thornblad, som tidigare hade var sin inteckning i pokalen. Båda uppnådde 142

poäng, men Fridh hade en poäng mera i precisionsserien och upprepade därmed fjolårs-segern.

Med 139 poäng belade Stig Ljungberg, Höganäs, tredje plats, och sedan följde bjuvsingarna Bertil Rosenqvist och Kjell Johansson, 132 resp. 131 poäng. Sistnämnda resultat noterade också Jan Hjelm, Höganäs. R.E.

Slips Idrottsförening får nytt liv

Under slutet av 1940-talet och de närmast följande åren hade Slip-Naxos IF sin glansperiod. Aktiviteten bland ledare och anställda var stor. Idrottsutbyte med andra klubbar och företag förekom ofta. Bristen på ledarkrafter gjorde emellertid att intresset för idrotten mattades. Den då sittande föreningsstyrelsen beslöt att lägga ner föreningsarbetet tills nya krafter kunde tillföras. Vissa sektioner arbe-

tade emellertid på egen hand i viss omfattning.

Nu har idrottsföreningen fått nytt liv. Den 2 maj samlades ett 25-tal personer till ett sammanträde och följande styrelse utsågs: Karl Karlsson, ordförande, Stig Jonsson, kassör, Birger Hultinger, sekreterare, samt Thorvald Andersson, Hendrik Peereboom, Fritz Törngren och Lars-Erik Bladström. Man be-

slöt att bilda följande sektioner (sektionsledarna inom parentes): fotboll (H Peereboom, F Edmark, S Björkvik), bordtennis (L-E Bladström, S Klöverstedt), tennis (L Svensson), bowling (B Hultinger, H Berggren), skytte (S Jonsson, K A Ljungholm), hockey-bockey, schack samt motionssektion. Ledare för de tre sistnämnda sektionerna väljes senare.

Västerviks-Tidningens utmaning till kamp i bordtennis, fotboll, bowling och tennis behandlades. Intresset var stort och tävlingarna kommer säkert att genomföras. H.S.

HÖGANÄS